National Library
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L
National Library
Bibliothèque Nationale
MAY
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1069.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 32 (3049) XXXIII aastakäik

Neljapäeval, 26. aprillil 1984 — Thursday, April 26, 1984

Üksiknumbri hind 70 centi

Ordinatsioonilt Kalifornias. Uue eestlaste luterliku õpetaja Paul Maidre pro venia concionandi ja pro ministerio eksamid toimusid enne tema ordinatsiooni 11. märtsil 1984. a. Bender-Leemanite kodus San Carloses. Fotol näeme uut õpetajat pärast ametivande andmist dokumentidele allakirjutamas. Sündmust tunnistavad vasakult: piiskop Karl Raudsepp, õp. Rein Neggo ja abipraost Karl Lipping.

Foto: Arno Bender

N. Liidu eesmärk maailma vallutamine

USA kaitseministeeriumi uues rapordis tutvustatakse N. Liidu uusi relvi

WASHINGTON — N. Liit suurendab pidevalt oma sõjalist tugevust, mille eesmärgiks on maailma valitseda tahtmine, süüdistas USA kaitseminister Caspar Weinberger. Kaitseminister rõhutas, et Lääs peab tegema väga suuri pingutusi, mis annaksid tulemusi USA ja NATO kaitsejõudude ülesehitamiseks.

Pentagoni uus raport „Soviet Military Power 1984" on koostatud suunaga toetamaks president Ronald Reagani viieaastast kaitsejõudude ülesehitamise plaani, kus on loetletud maailmarahule muret põhjustavad arenguastmed N. Liidu sõjajõudude ülesehitamisel.

N. Liit on kujunenud maailma suurimaks relvamüüjaks, kes müüb rohkem relvi ja saadab sõjalisi nõuandjaid teistesse maadesse kui ükski teine riik.

Pärast 1978. aastat on Moskva saatnud üle kümne tuhande kahuri, kergeid soomusmasinaid ja maapinnalt õhku tulistatavaid rakette kolmandasse maailma.

Lisaks on umbes 23.000 nõukogude sõjalist nõuandjat neis riikides. ...

N. Liit läheb edasi ulatuslikuma laserprogrammiga, arendamaks nii tugevat laserkiirt, mida saab kasutada USA satelliitide, samuti ballistiliste rakettide kaitseks. Ka katsetab N. Liit praegu kahte uut strateegilist kontinentide vahelist ballistilist raketti SSX-24 ja SSX-25. N. Liidul pole olemas mingisugused julgeolekulisi nõudeid ja vajadusi nii suure arvule strateegilistele rünnakrelvadele.

N. Liit on lõpetamas kolme tüüpi tiibrakettide ehitamist;

üks madalalt lendav, tiibadega rakett on samasugune nagu USA on juba võtnud kasutusele oma kaugulatusega B-52 pommitajail ja oli katsetamisel Kanada põhjaosas.

(Maailmas pole ükski rahuarmastaja protesteerinud nende katsetamiste vastu N. Liidus!)

N. Liit alustas möödunud aastal nende esimese suurema lennukitekandja ehitamist, milline 60.000-tonnine laev on võimeline kandma reaktiivlennukeid ja pommitajaid. USA laevastikul on selliseid 13 ja ehitamisel veel 2, mõlemad üle 90.000-tonnised.

N. Liit on võtnud kasutusele nende teise, Typhoon-klassi rakette tulistava allveelaeva möödunud aastal. Typhoon on suurem kui Ameerika Trident allveelaev, milliseid USA-l on praegu 5. Möödunud aastal ehitas N. Liit ka esimesed laevad kahes uues rünnak-allveelaevade klassis, mida tuntakse nimetustega „Mike" ja „Sierra".

N. Liit reageeris kiirelt USA kaitseministeeriumi rapordile, väites et selles on palju valet ja see oli vaid vabanduseks oma kaitsekulude suurendamisele.

Nõukogude lennukid tulistasid USA helikopterit

WASHINGTON — Kaks N. Liidus ehitatud, kuid „teadmata kuuluvusega" MIG võitluslennukit tulistasid üht USA armee helikopterit möödunud reedel, kui see oli vaatluslennul piki Lääne-Saksamaa ja Tshehhoslovakkia piiri. Cobra-helikopter ei saanud raketi ega kahuritule tabamust ja jõudis tervena tagasi oma kodubaasi Lääne-Saksamaal.

USA armee Euroopa peakorter märkis oma lühiteates, et vahejuhtum on uurimisel. Esialgul polnud teada, kas helikopter oli lennanud üle piiri Tshehhoslovakkia õhuruumi või kas MIG lennukid olid sisenenud Lääne-Saksamaa kohale. Laupäeval siiski tunnistasid mõned Lääne-Saksamaa vaatlejad, et helikopter oli olnud üle 5 km Tshehhoslovakkia õhuruumis. Ka arvatakse, et tulistatud lasud võisid olla helikopteri Tshehhoslovakkia kohalt ära „hirmutamiseks".

USA teates öeldi, et helikopter oli olnud oma tavakohasel vaatluslennul piki Lääne-Saksamaa piiri Zwieseli lähedal.

See oli teinud just pöörde kodu suunas, kui lendur nägi MIG-lennukeid tulistamas rakette ja kahurist.

Ühemootoriline Cobra on rünnakhelikopter. Mõned selle väljaarendatud tüübid on relvastatud tankitõrjerakettide, 20 mm kahuri ja 2,75-tolliste rakettidega. MIG on N. Liidus ehitatud võitluslennuk, mida kasutavad ka teised Varssavi pakti riikide õhujõud.

Olukord Ida ja Lääne vahel on nii pingeline, et iga piiririkkumine võib tuua esile sõjalise konflikti.

Viimati oli selline vahejuhtum 20 aastat tagasi, kui N. Liidu võitluslennuk tulistas alla USA õhujõudude RB-66 vaatluslennuki, mis oli eksinud Ida-Saksamaa kohale.

Lennuk lasti alla 10. märtsil 1964 umbes 50 km Ida-Saksamaa õhuruumis; kolm meeskonnaliiget pääsesid.

Kadunud eestlane leiti surnult

Durhami piirkonna politsei identifitseeris mehe skeleti jäänused, kes leiti Uxbridge'ist, 65-aastasele Karl Väärile Udorast. Politsei ütles, et Vääri kadumisest oli teatatud juba möödunud novembris Eesti Lastesuvekodust, Udorast, kuid otsimised pole andnud tulemusi.

Vääri jäänused leiti pühapäeval, 15. aprillil umbes 150 m kaugusel Uxbridge-Scott valla piirist mehe poolt, kes kogus tühje karastusjoogi pudeleid. Politsei on öelnud, et surmajuhtumit ei saa siduda kuriteoga.

Karl Vääri õde jutustas omalt poolt kurba juhtumit. Ta oli venna juures Udoras 30. oktoobril, valmistades talle veel toitu. Vend polnud rääkinud muudest plaanidest, kui vaid, et lubas minna kuivanud puud lähedusest saagima.

Neli päeva hiljem helistas nende tuttav Udorast, et nad pole enam Karli näinud. Nad sõitsid Udorasse, leidsid et uksed olid lahti, valmistatud toit alles laual.

Ootasid siis veel mõned päevad, et ta ehk on kuhugi läinud, kuna ta armastas jalgrattaga sõita ja jalgratast ei olnud kodus. Kui ta ikkagi välja ei tulnud teatas ta venna kadumisest politseile. Politsei otsis Udorast põhja poolset osa, aga lõuna poole ei vaadatud.

Koht, kus ta leiti on väike kuusemetsa tukk tee läheduses, kus möödasõitjad on suvel tihti peatunud, mistõttu seal on einetamise jäätmeid. Sealse lõkkeaseme juures ta oligi leitud, samuti ta korras jalgratas. Politsei oli teinud röntgeni abil kindlaks, et leitu on Karl Väär. Politsei ütleb, et kuritegevuse jälgi pole olemas, siis see teeb surmajuhtumi veelgi müstilisemaks, kuna ta oli täiesti hea tervise juures.

65-aastane Karl Väär oli sündinud Tartumaal. Teenis esimese venelaste okupatsiooni järel leitnandina Omakaitses ja hiljem võitles 181. Idapataljonis kompaniiülemana.

Ta tegi võitlused läbi Sileesias, oli siis Taanis ja sõjavangina Belgias, tulles 1948. a. Kanadasse.

Töötas Hydro juures Rolphtonis ja Niagara Falls'is, kuni läks hiljuti pensionile. Perekonnaseisult oli vallaline. Ta elas suveti Kiviojal, Udoras.

Kuigi ta kadunud olek muutus pikaajaliseks, oli õel ja ta perekonnal siiski lootus, et ta kusagilt tagasi tuleb, mis nüüd omamoodi lahenes.

Brian Dickson uueks Kanada ülemkohtunikuks

OTTAWA — Kanada peaminister Pirre E. Trudeau määras kohtuniku Brian Dicksoni uueks Kanada ülemkohtu juhiks hiljuti surnud Bora Leskini asemele. Ta on olnud ülemkohtu liige aastast 1973.

USA keelustas keemiaainete saatmise Iraagile ja Iraanile

WASHINGTON — USA on pärast seda kui tehti kindlaks, et Iraak on kasutanud närvigaasi Iraani üksuste vastu, keelustanud keemiliste ainete, mida võidakse kasutada keemiarelvade valmistamiseks, mõlemale küsimuse all olevale maale saatmise.

Keelamise olevat põhjustanud suurenev mure, et selliste relvade ähvardus võiks laieneda. Üks ametnik ütles, et see on hirmuäratav, et Kolmanda maailma valitsused võiksid minna keemiliste relvade, kui tuumarelvadest odavamate vahendite juurde omavaheliste tüliküsimuste lahendamisel.

Ametnik ütles, et Iraak on produtseeritud vähemal mõõdul närvigaasi ja on praegu lõpetamas suurema tootmishoone ehitamist.

Nad kasutavad tööstusseadmeid, mis ostetud Lääne-Saksamaalt, et „puhastada ja segada" kommertsiaalseid kemikaale, mida tavaliselt kasutatakse putukatõrjemürkide ja väetiste valmistamisel.

Neid kemikaale on Iraak tellinud USA keemiakompaniidelt.

USA välisministeeriumi esindaja John Hughes identifitseeris need kemikaalid kaaliumi-, fluori-, fosfori-ühendeiks.

USA valitsus ei anna väljaveoluba kui on põhjust arvata, et neid kemikaale võidakse kasutada keemiliste relvade valmistamiseks ja keemilise sõja pidamiseks.

Veebruaris ütles USA, et Iraak oli kasutanud keemilisi relvi 42 kuud kestnud sõjas.

Ametnikud ütlesid, et Iraak kasutas sinepigaasi, mida sõjagaasina kasutati juba I maailmasõjas.

Iraagi viimased desperaatsed sammud Iraani vastu on soovist avaldada survet sõja lõpetamiseks, mis pole kummalegi poolele peale viletsuste ja majanduslike kaotuste midagi andnud, kuid Iraan on kangekaelselt keeldunud vaherahu tegemisest, arvestades oma inimjõu suurt ülekaalu.

N. Liidu lennukitekandja Hiina meres

TOKIO — N. Liidu laevastiku tegevus pole aktiviseerunud mitte üksnes Atlandi ookeanil, N. Liidu lennukitekandjat „Minsk'it" nähti liikumas Ida-Hiina meres teel tagasi kodusadamasse Siberisse, öeldi Jaapani kaitsejõudude poolt.

Sõjategevus Hiina ja Vietnami vahel

PEKING — Mitusada vietnami sõdurit on saanud surma või haavata hiinlaste kahuritule tõttu Vietnami positsioonidele. See on suurem surmajuhtumite arv piirivahejuhtumeil, mis algasid kolm nädalat tagasi.

Gemayel ja Assad pidasid nõu

BEIRUT — Liibanoni president Gemayel ja Süüria president Assad pidasid läbirääkimisi Damaskuses, mis arvatakse olevat ettevalmistanud teed uue Liibanoni valitsuse moodustamiseks, mis võiks panna aluse riigi rahvuslikule terviklikkusele. Kui Liibanoni ja Süüria presidendid kohtusid leidmaks lahendust Liibanoni pikaajalisele kriisile, siis samaaegselt tehti pingutusi ka Beirutis igapäevaste tulistamiste lõpetamiseks.

Lätlased kardavad raskusi

KGB ülem määrati kompartei esimeseks sekretäriks

KOPENHAAGEN — Boris Pugo, KGB ülem Lätis, määrati Läti Kommunistliku Partei esimese sekretäri kohale. See samm on põhjustanud läti dissidentide hulgas ja eksiilringkondades suuremat muret, kuna arvatakse, et uus arreteerimiste laine ja kohtulavastused ning vangistamised on lähedal.

Pugo asus Läti võimumehe kohale laupäeval, 14. aprillil pärast endise, 67. aastase sekretäri August Vossi võimupositsioonilt eemaldamist, kuna ta polnud suutnud lämmatada dissidentide liikumist.

Läti Maailmaliidu Vabad Lätlased esindaja Juljis Kadelis ütles inglise ajalehele „Sunday Telegraph",

et Puga määramine „on selge Moskva katse kohitseda dissidentide liikumist, murdes selle liikmete vastupanu."

Üle 15 kohtuprotsessi on möödunud aastal ja tänavu peetud läti juhtivate dissidentide vastu Pugo õhutusel.

EELK Peetri Kogudus Torontos

Laudkonnavestlus

Väikelaste tervishoid ja kasvatus

laupäeval, 5. mail 1984 kell 4 p.l. Peetri kiriku ruumes

Kaastegevad: dr. EVA PAOMEES, dr. TALVI MAIMETS, dr. PIRET TRUUVERT ja pr. TIIU KAJAK

Pääse $5 (lapsed tasuta, laste järelvalve noorteruumis)

Kohv, mahl ja suupisted

31. märtsi loteriivõitude loosimine

TERR „KUNGLA"

MAI-BALL

laup., 12. mail 1984 Casa Lomas

Miss Kanada ESTO '84 valimine

Õhtusöök veiniga ★ Tants ★ Eeskava

Piletite tellimine tel. 482-0217

Pileti hind $35.— isikult, noored alla 23. a. $27.50

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Uued propagandaaktsioonid

Mitmed tundemärgid viitavad Moskvas hõljuvatele murepilvedele, mille põhjustajaiks on KGB suuremate propagandaaktsioonide ebaõnnestumine läänemailmas. Esmajoones ei andnud hoolikalt ettevalmistatud rahudemonstratsioonide silti kandvad massilavastused Lääne-Euroopas tiibrakettide ja keskmise ulatusega rakettide ülesmonteerimise nurjaajamiseks loodetud tulemusi ja teiseks ei õnnestunud Kremli agentidel külvata NATO liitlaste vahele sellisel määral vimma ja lahkhelisid, et see oleks tekitanud läänemaailma ühisesse rindesse suuremaid lõhesid. Oma suurte ebaõnnestumiste kompenseerimiseks on nüüd alustatud suuremat Ühendriikide vastast laimukampaaniat olümpiamängude raamides, süüdistades president Reaganit ja tema valitsust N. Liidu vastases kihutustöös, mis olevat vastuolus rahvusvaheliste suurpidustuste ideoloogiliste põhialustega.

Lähemal vaatlusel ja analüüsimisel tundub, et olümpiamängude kohale propagandavälkude juhtimine ei ole tingitud mitte ainult uutest pealetungiplaanidest, vaid siin on üsna palju tegemist tõrjeoperatsioonidega või õigemini vastupropagandaga, mille eesmärgiks on näidata, et maailmas praeguse pinevuse tekitajaks ning Ühendriikide ja N. Liidu vaheliste vahekordade rikkujaks on ameeriklased, täpsemalt väljendades Ühendriikide valitsus eesotsas president Reaganiga. Sellise mulje jätmine ei ole oluline mitte ainult Ühendriikides ja teistes läänemaailma riikides, vaid ka N. Liidus, kus Moskva ja Washingtoni teravad vahekorrad on hakanud rahvale muret tekitama ja võimaliku tuumasõja ohu hirmu süvendama.

Kuivõrd pingsalt mõeldakse N. Liidus praegu välissuhetele ning nendega seoses tekkinud probleemidele, selgus võrdlemisi ammendavalt Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretäri ja Moskva asehalduri Karl Vaino pikemast kõnest, mille ta esitas 6. märtsil Tallinnas partei keskkomitee pleenumil. Pärast seda kui ta oli korra kohaselt läbi tuulutanud kõik majanduselu sektorid ja deklareerinud, et „on tarvis täiendavaid ja üsna suuri jõupingutusi, et esimese kvartali tulemustega jõuaksime rütmini, mis on vajalik aastaplaani ja sotsialistlike kohustuste täitmiseks," suunas ta oma kõne välispoliitilistele küsimustele ja see, mida ta sellel alal ütles, oli mitmeti huvitav ja tähelepanuväärne.

Vaino deklareeris kõigepealt, et möödunud aasta ei toonud rahvusvahelise pinevuse lõdvenemist ning maailmas kujunenud olukord on endiselt keeruline ja äärmiselt pinev. Peasekretär kinnitas, et sellises olukorras on eriti oluline kodumaa majandusliku- ja kaitsevõimsuse tugevdamine ja asus siis asja juurde — vastupropaganda probleemide käsitamisele.

„Vanenulik propaganda meie riigi vastu on muutunud tunduvalt ründavamaks," kurtis peasekretär ja toonitas, et sealjuures pühendatakse erilist tähelepanu Balti vabariikidele kui kõige noorematele N. Liidu koosseisus. Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee büroo ja sekretariaat pööravad viimasel ajal sellele küsimusele pingsat tähelepanu ja on töötanud välja ning viinud ellu mitmeid täiendavaid abinõusid vastupropaganda täiustamiseks ja aktiviseerimiseks, ütles Vaino. Selgitades lähemalt neid abinõusid mainis ta, et suureks potensiaaliks on massipropagandavahendite, Teaduste Akadeemia organisatsioonide ja asutuste ning loominguliste liitude jõupingutuste ühendamine, teadlaste, haridustöötajate ja kultuuritegelaste kaasatõmbamine aktiivsele osavõtule vastupropagandatöös. „Vastupropagandale esitatav peamine nõue on selle ründavus ja operatiivsus. Selleks tuleb hästi tunda ideoloogilist olukorda ja avalikku arvamust töökollektiivides, osata anda argumenteeritud vastuseid töötajate küsimustele ning pidada võitlust vaenulike väljamõeldiste ja kuulduste vastu," toonitas partei peasekretär.

Eeltoodud tiraadist võib eelkõige järeldada, et kõrgemad parteimehed Moskvas, Tallinnas, Riias ja Vilniuses tunnevad tuliseid süsi oma pea kohal Balti riikides levinud vabadusliikumiste pärast ning põhjendavad seda nende „vabariikide noorusega". Neil on raske tunnistada, et balti rahvad on targemad ja laiema silmaringiga kui venelased ning et nad teavad, mis tähendab vabadus ja iseseisvus. Teiseks vihjab see partei peasekretäri sõnavõtt Eestis uute kitsenduste rakendamisele, milleks tõmmatakse kaasa isegi Teaduste Akadeemia organisatsioonid, teadlased ja kultuuritegelased. Kahtlemata kandub see propagandalaviin VEKSA ja teiste organisatsioonide kaudu ka pagulaseeslaste hulka ja okupeeritud Eestiga ja selle asutustega suhtlemisel tuleb eriti valvel olla Vaino kõnes allakriipsutatud „Vastupropaganda täiustamise ja selle aktiviseerimise" suhtes.

„Moskva pani munad ühte korvi kui ta lõpetas Ühendriikidega tuumarelvade piiramise läbirääkimised," kinnitavad mõned Lääne eksperdid. Vastu seina surutuna ja pärast oma „rahukampaaniate" ebaõnnestumist Lääne-Euroopas teeb ta nüüd meeleheitlikke katseid uute aktsioonidega nurgast väljapääsemiseks, laimates ja atakeerides Ühendriike ja selle presidenti nii palju kui võimalik. Selle ebaõnnestumise tulemused ja Ühendriikide ründamine kanduvad mitmesugustes vormides üle ka N. Liidu sisepoliitilisse sektorisse ning tilgutavad uusi mürgitilku meie rahva kannatuste karikasse.

K. A.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

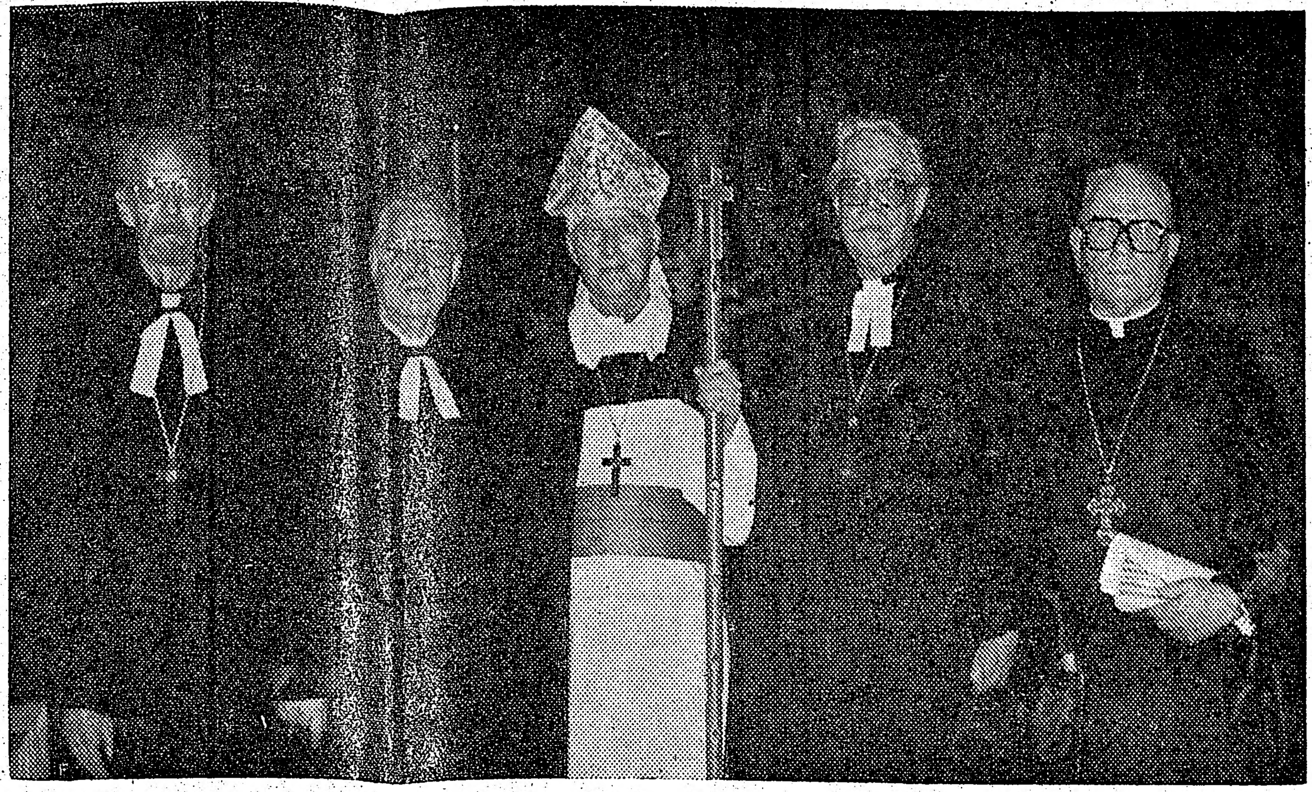

Piiskoplikul jumalateenistusel Kalifornias, 11. märtsil 1984. a. ordineeriti uus õpetaja eesti luterlikule kirikule. Vasakult: diakon-õpetaja Paul Maidre pärast ametisse õnnistamist tseremooniast osavõtnud vaimulikega abipraost Karl Lipping, piiskop Karl Raudsepp, õp. Rein Neggo ja preester Vambola Hiiesalu.

Foto: Arno Bender

Üliõpilasselts Liivika 75-aastane

Möödunud sajandi lõpul ja käesoleva algul puudusid Tartu ülikoolil veel mõned olulised teaduskonnad, mis sundis noori edasiõppimise võimalusi otsima mujalt. Agronoomilise, kaubandusliku ja tehnilise erihariduse saamiseks siirdus hulk mehi Riiga, sealsesse Polütehnikumi.

Organiseerimistarbest asutas osa üliõpilasi seal 1900. a. teiste Riias leiduvate üliõpilasorganisatsioonide eeskujul korporatsiooni. Need akadeemilised noored aga, kellele võõrastelt laenatud kasvatusmeetodid ja esinemisvormid ei olnud vastuvõetavad, hakkasid vaba aega veetma ja kaasa lööma Riias tegutsevates eesti seltsides Imantas ja Karskusseltsis,

Kontaktidest Imantas hakkas arenema sisult ja vormilt rahvusliku ja eesti rahva huvisid teeniva seltsitüübilise üliõpilasorganisatsiooni loomise mõte. Sellest, 1904. a. tekkinud algsest eost kujunes välja Riia Eesti Üliõpilaste Selts „Laene", mis asus tegutsema põhikirja kinnitamisega 1907. aastal.

Korp. Vironiast oli mitmel puhul varem lahkunud ja „Laenega" ühinenud mitmeid liikmeid. Kui aga korporatiivsed harrastused hakkasid tugevnema, teravnesid sisemised lahkhelid ja 1909 eraldus Vironiast grupp edumeelseid üliõpilasi, kelle vaated ühtusid enam-vähem „Laenes" valitsevate põhimõtetega. „Laene" ja ületulnud viroonlaste poolt moodustati ühishuviline, uus üliõpilasorganisatsioon „Riia Eesti Üliõpilaste Selts" — REÜS, mille asutamisdokument kinnitati Riia Polütehnikumi õppenõukogu poolt 75 aastat tagasi, 21. aprillil 1909. Sellega oli loodud tugev uuetüübiline organisatsioon, mis oli avatud, nagu praegugi, üliõpilastele, kelle vaated ei lubanud ühineda korporatsiooniga.

REÜS liikmete osalemine kohalikes eesti organisatsioonides jätkus. Toetati mitmel viisil Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi ja varem nimetatud Imanta ja Karskusseltsi tegevust. Sama innukalt aidati kaasa kodumaistele kultuurilistele suurettevõtetele, nagu Estonia ja Endla teatrihoonete muretsemisele ning Eesti Rahva Muuseumi korjandusele. Omaalgatuslikult plaanitseti Põltsamaale rahvaülikooli avamist, mis aga jäi alanud Esimese maailmasõja tõttu teostamata.

Vabadussõjaks saabusid REÜS liikmed kodumaale, kus võtsid juhtivalt osa vabariigi rajamis- ja ülesehitustööst. Vabadussõjas kanti vereohvreid.

Rahu saabumisel elustus REÜS tegevus Tartus. Tingituna koha vahetusest muudeti nimi, viitega algkodule, „Üliõpilasselts Liivikaks". Peale nime ei muutunud Seltsi olemuses midagi, raudvarana peetakse au sees Riias kujunenud traditsioonid ja ideoloogia.

Tartus võeti osa Üliõpilaskonna Edustuse tööst ja mitmesuguste akadeemiliste üldorganisatsioonide tegevusest, nagu Hõimuklubi jt. Ülikooli auhinnatööde võistlusel saavutasid liiviklased silmapaistvaid tulemusi. Eduka õppetöö kõrval harrastati tähelepanuväärivate tagajärgedega sporti ja muusikat.

Liivika ridadest võrsus rahvusvahelise kaaluga teadlasi, ülikoolide õppejõude, riigimehi, poliitika- ja majandustegelasi, publitsiste jt.

Liiviklaste toimetusel ilmus 1934. a. Üliõpilaslehe ÜS Liivika Erinumber (bibliofiilne kordustrükk ilmus mõned nädalad tagasi) ja 1939. a. Akadeemia Erinumber. Omalaadsena kogu Tartu üliõpilasorganisatsioonide peres on Internalbum, mis ilmus mahuka illustreeritud köitena igal semestril. See traditsioon on elustunud paguluses „Liivika Uudiste" näol, mida on ilmunud 40 numbrit, kokku üle 1000 lehekülje. Paguluses kirjastati 1965. a. koguteos „Kodumaal ja võõrsil".

Tehnika ülikooli asutamisel Tallinna avati seal Liivika osakond, mis kiirel sammul kasvas jõuliseks organisatsiooniks.

Liivika üha avarduva tegevuse katkestas Seltsi ja selle Tallinna osakonna sulgemine vene okupatsioonivõimude poolt 1940. a., samaaegselt teiste üliõpilasorganisatsioonidega.

Vene okupatsiooni ajal kannatas ÜS Liivika rängalt. Enam kui kolmandik liikmeskonnast langes bolshevike ohvriks mõrvatutena, arreteeritutena või küüditatudena. Võideldi ja kanti kaotusi kodumaa vabastamis- ja kaitselahinguis ning idarindel. Vaevalt veerand ÜS Liivika liikmeskonnast pääses vabasse maailma.

Organisatsiooni füüsiline sulgemine ei surmanud Liivika vaimu. See püsis läbi raskete okupatsiooni- ja sõja-aastate, et esimesel võimalusel uuesti elustuda. Liiviklaste vabasse maailma saabumisel tekkisid koondised Rootsis, USA-s, Kanadas ja Austraalias.

Jätkates Riias alustatud traditsioone on liiviklased rakendunud võõrsil eestlaste üldhuviliste organisatsioonide tegevusse ja juhtimisele.

Tähtsamaks põhijooneks, mis juba Riias 1914. aastal formuleeriti ja ka praegu kehtib, on et Selts ei kogu liikmeid enese jaoks, vaid ettevalmistamiseks kodumaal ootavaks tööks.

Liiviklased usuvad ja seda tõendab ka Seltsi ajalugu, et eeskujuliku kultuurilise ühiskonna liikme ning iseseisva teguvõimsa isiku kujundamiseks ei ole vaja jäljendada võõraid kombeid, vaid et see võib toimuda rahvapäraste traditsioonide arendamise ja viljelemise miljöös ning alkoholivabas õhkkonnas.

ÜS Liivika ideoloogilised alused on kokkuvõtliku väljenduse leidnud deviisis: Ex solo ad solem soli patriae (maamullast päikeseni ainult isamaale), mis valatuna liiviklase ainukesse välismärki, sõrmusesse, on temale alatiseks saatjaks.

L. Koobas

Kolm etnograafilist näitust ESTO-84 ajal

1. **Royal Ontario Museum'is** ajavahemikus 7. juulist kuni 26. augustini. See on peamiselt Eestist kaasa toodud vana tekstiili näitus.

Näitus on avatud muuseumi lahtioleku ajal: esmasp.-keskn. 10.00—6.00 õ., neljap.-reede 10.00—8.00 õ., laup., pühap. 10.00—6.00 õ. Sissepääs täiskasvanuile $2.50, perekonnale $5.—, seenioridele, lastele ja õpilastele $1.25.

2. **Rahvakunsti näitus Toronto Eesti Majas** algab esmasp., 9. juulil ja lõpeb reedel 13. juulil. Sissepääs Estopassiga.

Näituste lahtioleku ajad esmasp.-teisip. 10.00—6.00 õ., keskn., 10.00—9.00 õ. neljap. 3.00—9.00 õ., reedel 10.00—6.00 õ.

Reedel, 13. juulil, algusega kell 10.00 hommikul, toimub kõikidele etnograafiliste huvidega rahvuskaaslastele koosolek Eesti Maja kohvikus. Loeng Elmire Kägi'lt. Diapositiivide näitamine. Saatke, või tooge oma etnograafilised diapositiivid näitusele!

Näituse ajal toimub rahvarõivais nukkude võistlusnäitus auhindadele. Arvesse võetakse rõivastuse autentsust, töö korralikkust ja üldist väljanägemist. Samuti toimuvad näituse ajal mitmesuguste tööde demonstratsioonid. Kes soovib demonstratsioonidele kaasa aidata, teatage toimkonna juhatajale aadressil: Ene Runge, 7 Benhur Cresc., Scarboro, Ontario, Canada, M1H 1P2, tel: (416) 438-6500.

See näitus hõlmab eesti etnograafilist rahvakunsti igalt alalt. Esemed võivad olla siin valmistatud, või ka kodumaalt kaasa võetud. Igal esemel peavad olema juures järgmised andmed: omaniku nimi, aadress, telefon. Kus ese tehtud, millal, kes tegija, kuhu kuulub.

Näitus on korraldatud koostöös Eesti maakondade ja kolme suurema saare — Hiiu, Muhu ja Kihnu esindajatega. Kes soovib oma maakonda või saart esindava daamiga kontakti võtta, kirjutagu ESTO-84 büroo aadressil: ESTO-84 Rahvakunst, 958 Broadview Avenue, Toronto, Ontario, Canada, M4K 2R6 tel: (416) 465-1838.

Ümbrikule kirjutada märgusõnana oma maakonna või saare nimi.

Kes soovib mõnda huvitavat etnograafilisse valda kuuluvat eset näitusele anda, peab selle juuni teiseks nädalaks Torontosse toimetama Ene Runge aadressil. Saatekulud tuleb kahjuks omanikul tasuda nii siia kui tagasisaatmisel.

3. **Näitus toimub „Maakondade päeval"** 10. juulil Royal York'i hotellis. Sellel kokkutulekul toimub eesti rahvusornamentikaga seljarõivaste näitus, ükskõik mis tehnikas need tehtud on. Sellest näitusest kutsume osa võtma kõiki daame üle maailma, olles ise modelliks, või leides kellegi teise oma rõivastust kandma.

Sellest näitusest osavõtjail palume võtta oma riietusest värviline diapositiiv (slaid) ning saata näitusetoimkonna juhataja Ene Runge aadressil hiljemalt 24. maiks, 1984.

Ene Runge
Eesti Etnograafilise Rahvakunsti Näituste toimkonna juhataja

Kommentaarid

Ametlikult kannab ta Nikaraagua välisministeeriumis ministriabi tiitlit, kuid ebaametlikult nimetatakse teda Nikaraagua revulutsiooni Mata Hariks. Sellise tiitli on Nikaraagua kontroversiaalsele naispoliitikule ja revolutsionäärile Nora Astorga'le andnud Ühendriikide ajakiri „Time", kes ühes oma viimases numbris kirjeldas, kuidas Nostaraga meelitas 1978. aastal marksistliku revolutsiooni päevil Nikaraagua Rahvusliku Kaitseväe ülema abi Perez Vega oma korterisse, kus punaste mõrvarid teda ootasid. Kindral Vega lootis naiivselt Nora Astorgalt seksuaalseid hüvitusi ja oli oma võidus juba kindel, kui naisterrorist juhtis ta oma magamistuppa. Kuid seal ootasid ees viis bandiiti, kes lõikasid kindral Vega kõri kõrvast kõrvani läbi ja saatsid ta julmalt teise maailma.

Nora Astorgal on nagu sellest nähtub kommunistliku revolutsiooni läbiviimisel omamoodi suuri teeneid ning ta on teinud uue rezhiimi ajal kõrgelennulist karjääri. Nikaraagua on küll väike riik, kuid välisministri abi kohale kerkimine ühele naisele on siiski suur au ja nagu nähtub Kanada ajakirjanduses avaldatud informatsioonist, oli Nora Astorga üks äsja Ladina-Ameerikas ringreisil viibinud Kanada välisministri Allan MacEacheni vastuvõjatest ning temale informatsiooni andjaist.

Kuid näib, et Nora Astorga karjäär ei lõpe Nikaraagua välisministri abi positsiooniga, vaid tema pilk ulatub palju kaugemale — maailma tähtsamasse jõu- ja võimutsentrumisse Washingtoni. Nikaraagua valitsus kavatseb nimelt saata Nora Astorga oma riigi saadikuna Ühendriikide pealinna sealset elu jälgima, Nikaraagua marksistlikule rezhiimile propagandat tegema ning poolehoidu võitma. Ühendriikide valitsusele ja presidendile on Nora Astorga kalibrist revolutsionääri ja mõrvameeskonna liikme aktsepteerimine kahtlemata tülikaks probleemiks, eriti kui Washingtoni välisministeeriumis leidub ka selliseid ametimehi, kes tema vastuvõtmist pooldavad.

Ja lõpuks — miks ka mitte? Praegu on maailmas peaministreid, kes varem olid tuntud terroristid ning N. Liitu juhtis alles hiljuti endine poliitilise politsei ülem, kes ei saatnud vabaduse taotlejaid ja inimõiguste eest võitlejaid N. Liidus mitte ainult Siberi sunnitöölaagritesse vaid ka hullumajadesse. Kuid kui Ühendriikide valitsus peaks Nora Astorga Nikaraagua saadikuna aktsepteerima, siis jääb vastamata ikka üks terav küsimus: miks Ühendriikide valitsus keeldus kahel korral külastusviisa andmisest Salvadori parempoolsele presidendikandidaadile Roberto d'Aubuisson'ile, keda kahtlustatakse koostöös Salvadori parempoolsete mõrvameeskondadega, kuid võtab saadikuna Washingtonis vastu naisterroristi, kes isegi oma mõrvatööga uhkeldab, kirjeldades seda kui „kohtumõistmist Somoza verise sabaraku üle."

☆

Toronto elanikkonnas on äratanud juba pikema aja kestel suurt huvi kuningliku komisjoni uurimisprotsess, mille eesmärgiks on selgitada, kuidas Toronto lastehaiglas suri 1981. aastal lühikese aja kestel 36 väikelast, kelle verest leiti suuremas surmatoovas koguses südamehaiguse ravimit digoksiini. Komisjoni töö raamides on juba üle kuulatud terve rida halastajaõdesid, kes olid surmajuhtumite ajal surma läbi lahkunud laste eest hoolitsejaiks.

Uurimisprotsess tundub kokkuvõttes siiski tühja tuule tallamisena. Kuningliku komisjoni rakendas kohtunik Samuel Grange eesistumisel käiku Ontario provintsi kohtuminister Roy McMurtry, kes taotles sellega rahvusvahelise kuulsusega Toronto lastehaigla hea nime päästmist, kuid ka laiematele massidele kogu müstilise loo telgitaguste selgitamist. Rahvale otsese informatsiooni andmiseks antakse uurimisprotsess, mille peatuumaks on halastajaõdede ülekuulamine, edasi televisiooni teel.

Esialgu süüdistati laste mõrvamises halastajaõde Susan Nellest, kuid kohus ei leidnud tema vastu vajalikke süütõendeid ja mõistis ta

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

28. ja 29. apr.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

5. ja 6. mail
dr. H. Tari, tel. 922-3824

ESTO'84 TORONTO

Seitse ESTO üritust juba läbi müüdud

Eelmise kahe nädala jooksul on müüdud 4.600 ESTO piletit, seega oleme jõudnud olukorrani, et seitsme ürituse piletid on kõik ära müüdud. Need väljamüüdud üritused on: suur Solistide Kontsert Roy Thomson Hall'is (esmaspäeval), Noorte Solistide Kontsert (teisip.), mõlemad „Kalurineiu" etendused (kolmap.), Sõduriõhtu (kolmap.), ESTO Ball (neljap.) ja „Trummid peavad olema" (reedel).

ESTO VISIOONI (nn. Valguspeo) kallimad — 18-dollarilised-piletid on kõik müüdud; järgmisi, 14-dollarilisi, on veel saada vaid areeni otstes. Tuleks nimetada, et odavamateltki kohtadelt on hea nähtavus — need algavad juba 21-se reaga ja saalis pole sambaid kusagil ette jäämas.

★

Suure Solistide Kontserdi kohta teatab Stella Kerson, et Roy Thomson Hall'i lepingu alusel jäi nende kätte väike arv pileteid, mida võib tellida, ka telefoni teel (tel. 593-4828) kuid teatud juurdemaksuga.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

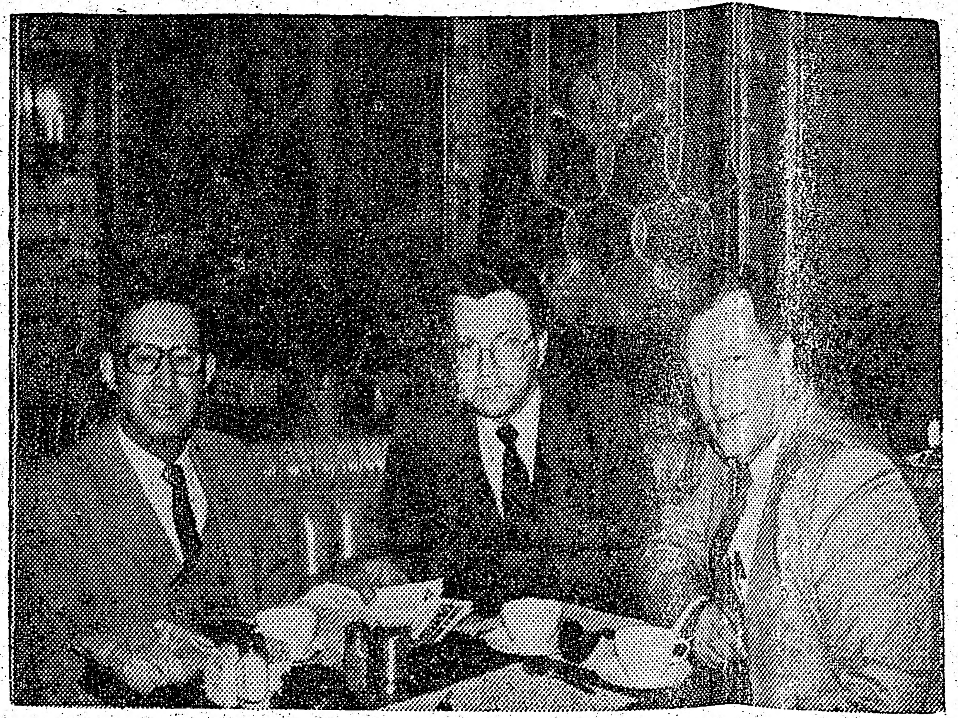

Balti Vabadusliidu juhatuse liikmete kokkusaamine Lucian Heichleriga, kes on USA välisministeeriumi Office of Intelligence Coordination direktor. Biltmore Hotellis Los Angeleses. Vasakult Lucian Heichler, BVL direktor Aivars Jerumanis ja BVL abiesimees Avo Piirisild.

Baltlaste probleemide tutvustamine

Balti Vabadusliidu kokkusaamine USA välisministeeriumi direktoriga

26. märtsil toimus Balti Vabadusliidul Los Angeleses kokkusaamine Lucian Heichleriga, kes on Office of Intelligence Coordination USA Department of State direktor. Kokkusaamisest võtsid osa Balti Vabadusliidu abiesimees Avo Piirisild ja BVL direktor Aivars Jerumanis (lätlane), kes on ka Läti Võitlejate Ühingute esindaja. A. Jerumanis on Universal-filmistuudio abipresident.

Kokkusaamisel tutvustati Balti Vabadusliitu, kui ülemaalist organisatsiooni, mis koosneb aktiivsetest Balti aktivistitest, kes tegutsevad maailma fookusesse sattunud küsimustes, sidudes neid Balti riikidega. Nii protesteeris Balti Vabadusliit Siberist Euroopasse ehitatava gaasiliini vastu, alustati vene vodka boikotti, protesteeriti Nõukogude Liidu sõjaväe poolt allatulistatud Korea tsiviillennuki KAL 007 pärast.

Balti Vabadusliidu idee Balti Vabaduspäeva saavutamiseks viidi edukalt läbi kahel viimasel aastal USA Esinduskogus,

on korraldatud kolm edukat inimõiguste konverentsi, kus kõnelejateks on olnud kõrgemad USA riigiametnikud.

Need on olnud mõned BVL tegevusalad. Balti Vabadusliit on aga murelik Nõukogude Liidu desinformatsiooni pärast (see on hr. Heichleri eriala), mistõttu on välja antud „Balti bülletääne" ja „Olympic News".

Läbirääkimistel tulid kõne alla ka võimalikud asüüli-palujad olümpia-mängude ajal. Balti Vabadusliit on murelik,

et USA Olümpiakomitee esimees Peter Uberroth on avaldanud 1983. a. teateid, et tema abistab igati Nõukogude Liitu.

L. Heichler vastas, et asüüli-küsimust lahendab ainult USA välisministeerium ja mitte Olümpiakomitee, kuid USA ei soovita ärahüppamisi, siiski kõikide sarnaste juhuste puhul käsitleb USA välisministeerium ettevaatlikult neid juhtumeid.

BVL soovitas ettevaatlikkust, et ei saaks toimuda järjekordne Kudirka juhus, kus mees anti välja Nõukogude Liidule. BVL tahab tutvustada USA julgeolekuorganisatsioonidele ja publikule, et Nõukogude Liidu nime all peavad ka võistlema baltlased. Arutati sõjavangide küsimust Afganistanis. L. Heichleri andmete kohaselt on 176 Nõukogude sõdurit langenud afgaani vabadusvõitlejate kätte, nende hulgas on kindlasti ka baltlasi. BVL toonitas, et baltlased ei ole venelased ning USA välisministeerium peaks käima oma deklaratsiooni järgi, mis ei tunnusta Balti riikide illegaalset annekteerimist Nõukogude Liidu poolt.

Baltlased on väga murelikud,

et USA välisministeeriumi kohtuosakond töötab koos Nõukogude Liidu KGB'ga, kasutades Nõukogude Liidust saadud valeandmeid.

Siinjuures toodi esile mitmed juhused, kus kõrgem kohus on tühistanud alamkohtutes tehtud otsused.

BVL tundis ka muret Nõukogude Liidu võtete üle USA tehnoloogia varastamisel. L. Heichler vastas, et kahjuks kõik ameeriklased ei ole patrioodid, kuid tegutsetakse intensiivselt sellise tegevuse pidurdamiseks. Kõne all oli ka Nõukogude Liidu laeva ja lennukite saabumine koos nende agentidega Los Angelesse olümpiamängude ajal.

Lucian Heichler asus oma uuele töökohale kaks kuud tagasi, olles varem Türgis. Los Angeleses olles ta kõneles veel Town Hall banketil ning andis intervjuud „Los Angeles Times'ile" ja raadiojaamadele.

Balti Vabadusliiku kokkusaamine Lucian Heichleriga oli sõbralik ja viisakas ning ta palus endale saata järjekindlalt Balti Vabadusliidu bülletääne ja teisi materjale, vastukaaluks.

L. Heichler lubas Balti Vabadusliidule saata mitteklassifikteeritud välisministeeriumi materjale.

V.P.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

1982. aastal õigeks. Müstilised laste mõrvad jäid aga sellele vaatamata edasi kummitama ning nüüd tehti kuninglikule komisjonile ülesandeks teha tõe päevavalgele toomiseks põhjalik uurimistöö.

Halastajaõde Susan Nelles eitas kategooriliselt ülekuulamisel, et ta on lastele andnud digoksiini. Kuid digoksiini andmist eitas ka halastajaõde Phyllis Trayner, kes oli selles haigla osakonnas, kus lapsed surid, halastajaõdede grupi juhatajaks.

Ülekuulamised televisioonikaamerate teravate pilkude all, mis viivad ülekuulatava iga sõna ja iga vähemagi näoliigutuse miljonitesse kodudesse, on kahtlemata halastajaõdedele suurimaks pingutuseks ja närviprooviks, eriti kui neil tuleb vastata advokaatide teravatele ristküsimustele. Tekib paratamatult küsimus — kas ei oleks õigem olnud kogu seda uurimistööd toimetada kinniste uste taga ja loobuda protseduurist, mis jätab sellele protsessile „show" ilme? Pealegi tundub kogu see komisjoni töö tühisena kui komisjoni juhatajale kohtunik Grange'le ei anta õigust uurimistöö lõpul tehtud kokkuvõttes nimetada nimeliselt isikuid, keda ta peab lastele surmava rohu andjaks või andjateks.

Kõigele muule kriitikale lisaks kerkib paljude uurimisprotsessi jälgijatele keelele küsimus, miks ei küsitleta kuningliku komisjoni töö raamides ka lastehaigla arste, kes võiksid oma seletustega halastajaõdede tunnistusi täiendada ja aidata sellega kaasa tõe juurde jõudmiseks.

AMI

Olümpiamängud pakuvad propagandavõimalusi

Balti Vabadusliidu olümpiaaktsioone kavandav koosolek Los Angeleses

Päeval pärast Balti Vabadusliidu Inimõiguste Konverentsi (18. märtsil) toimus Los Angelese Eesti Majas Balti Vabadusliidu olümpiaaktsioonide komitee koosolek.

Koos oli paarkümmend aktivisti üle terve USA, nende hulgas dr. Olgierts Pavlovskis Washington, D.C.-ist (Ülemaailmse Lätlaste Ühingu esimees ja hiljuti valitud Ülemaailmse Balti Komitee esimees), Aristids Lambergs (Lätlaste USA Keskorganisatsiooni ALA informatsiooni direktor ja Balti Vabadusliidu direktor Boston „Massachusettsist), läti noor M. Pinnis New Yorgist (Ülemaailmse läti noorte organisatsiooni juhatuse liige ja nende olümpiaaktsioonide komitee esimees), Leedu Ülemaailmse Noorte Ühingu esimees Gintaras Grusas, Balti Vabadusliidu esimees Valdis Pavlovskis, abiesimehed Tony Mazeika, Ansis Blakis ja Avo Piirisild ning direktorid Aivars Jerumanis, kes ka esindas Ülemaailmset Läti Võitlejate Ühingut, Daugas Vanagi, Vabadusliidu sekretär Viivi Piirisild ja Los Angelese Eesti Seltsi esimees ja Los Angelese Eesti Maja abiesimees Bernard Nurmsen.

Bernard Nurmseni koostöö läbi on Eesti Maja antud olümpia ajaks Balti Vabadusliidu aktsioonideks. Koosolijad tutvusid Eesti Majaga, kuhu paigutatakse informatsioonikeskus ja kultuurialased väljapanekud.

Kokkutulekul diskuteeriti Balti Vabadusliidu olümpiaaktsioone nagu „Panood", mis paigutatakse Los Angelese kiirteede äärde, „Olympic News'i" ja selle levitamist, Balti bülletääni tiraazhi suurendamist, kontaktide võtmist ajakirjanduse esindajatega ja Balti riikide saatuse ning rahvaste efektiivset tutvustamist ajakirjanikele, kes tegelevad eriti spordi, poliitika ja usu alal.

Ka liikuva informatsioonikeskuse kasutamist, Balti Olümpiaadi tulle toomist Kanadast Los Angelesse, demonstratsioonide organiseerimist, võimalikkude ärahüppajate ehk asüüli-palujate kaitsemist, Balti riike ja balti sportlasi tutvustavate broshüüride trükkimist ja levitamist. Ka Leedu ja Läti majades toimuvate aktsioonide arutlemist muude küsimuste hulgas.

Ülemaailmsetelt leedu ja läti organisatsioonidelt ning USA's olevatelt läti ja leedu organisatsioonidelt on jüba saabunud suuremad toetused. Hiljuti saabus ka Eesti Rahvuskomiteelt Ühendriikides majanduslik toetus Balti Vabadusliidule aktsioonide läbiviimiseks.

Dr. Olgierts Pavlovskis, Aristids Lambergs, Gintras Grusas ja Avo Piirisild, kes on ka Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides juhatuseliige,

rõhutasid vajadust kõigi kolme rahva koostööks, kuna olümpiamängud avavad meile hea võimaluse tutvustada Balti riikide saatust tervele maailmale.

Eriti lätlaste arvates on olümpiamängud ülima tähtsusega ja Balti riikidele võimaliku tutvustamise poolest isegi tähtsamad kui oli Madriidi konverents.

V.P.

EKN'u kevadine üldkoosolek

EKN'u kevadine üldkoosolek leiab aset 28. aprillil Eesti Majas. Palvuseks on nõusoleku andnud õp. Allan Laur. Kõnelejateks on Toronto Sun'i ajakirjanik Zygmunt Przetakiewicz, endine Poola Solidaarsuse esindaja, Enn Kiilaspea käsitleb rahvuspoliitilisi päevaprobleeme ja Ermi Soomet teeb ettekande ESTO-84 Rahvuskongressi ettevalmistustest. Kõik kaasmaalased on teretulnud osavõtma ja tutvunema EKN'u tööga.

P. A.

Iraak ja Iraan valmistuvad uuteks rünnakuteks

BAIDA — Iraagi armee on kaevunud positsioonidele piiriäärsele soomaastikule tuhandete tankide ja rakettidega ning liivakottidega kindlustatud- punkrites, mõned ainult 50 m üksteisest eemal, ootamas suuremat Iraani rünnakut, mis olevat lähemal ajal möödapääsematu.

Juute süüdistatakse piinamises

AMMAN — Grupp palestiina vabadusvõitlejaid, kes vabastati möödunud novembris Lõuna-Liibanonis vangilaagrist, süüdistavad iisraellasi vangide mõrvamises ja piinamises nende vangistuse ajal. Üks tunnistas, et 12 vangi lasti maha või surid janusse, kuna neid hoiti kuumal rannaliival Iisraeli sõdurite poolt.

GM RK REIN KOPPEL
CHEVROLET · OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N
TELEFON 466-1135

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251

Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Hiljuti avatud EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas
Lillede koju viimine.

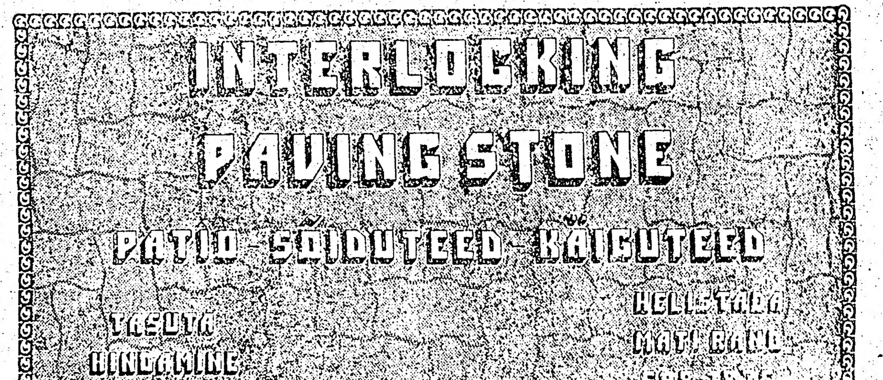

VABA EESTLANE kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	ı $47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	ı $24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	ı $12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19......... Tellimise katteks lisan $.......... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

....

....

....

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE ARMAS EMA

ELVINE TILK

neiuna TRUUVERK

sündinud 23. mail 1924 Saaremaal
surnud 23. aprillil 1984 Torontos

Leinavad

poeg MARTIN
poeg ANDRES koos LIANEGA

Leinateenistus neljapäeval, 26. aprillil 1984 kell 7.30 õhtul Peetri kirikus,
ärasaatmine reedel, 27. aprillil 1984 kell 10.00 hommikul sealtsamast Westminster kalmistule

---

ARMAST ÕDE JA TÄDI

EMILIE LUHAÄÄR't

sündinud 26. oktoobril 1905 Kasispeal
surnud 23. aprillil 1984 Stokholmis

mälestavad sügavas leinas

AINO
ELGA abikaasaga
LINDA Kodu-Eestis
JAAN perekonnaga

Puhka rahus!

VARALAHKUNUD ARMAST

ELLA TILK'a

mälestame sügavas kurbuses
ja avaldame sügavat kaastunnet MATILE, ANDULE ja LIANELE

SALME MÄETAMM
LEIDA KRISTOFFERSSON
ENN-OLAVI PAADIMEISTER perekonnaga
ANNE CHATTAWAY perekonnaga

Su elulaevuke on jõudnud kaldale,
nüüd vaikses haua vilus on vaikind vaev ja valu.
Puhka rahus, kallis Ella!

LAHKUS MINU ARMAS VEND, ONU JA VANAONU

MIHKEL ENNO

Leinavad kurbuses

ÕDE
ÕETÜTAR
ÕETÜTRETÜTAR perekonnaga

UNUSTAMATA KALLIST SUGULAST

ELVINE TILK'a

mälestab sügavas leinas

ALEKSANDER TILK abikaasaga

Puhka rahus võõra maa mullas!

OOTAMATULT LAHKUNUD KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA

MIHKEL ENNO't

mälestavad leinas

ILSE HÄRM
JUHAN ENNO abikaasaga
LEIDA KASK
HELMUT KASK
JUHAN KLAAS
BARBARA KENT
SELMA LÄÄNSOO
ERIK SOOSAAR

UNUSTAMATA ARMAST

ELLA TILK'a

leinavad kurbuses

HELGI, IAN ja SHAUN

Kallist

MIHKEL ENNO't

mälestavad leinas

JUTA ja KALJO ILVES

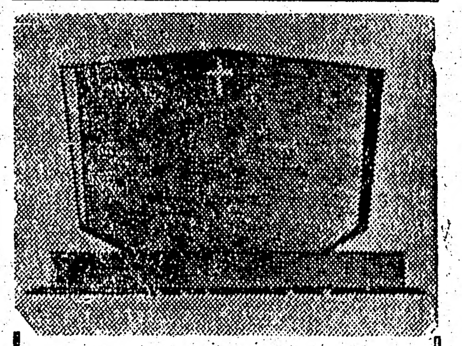

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

USTAVAT KAUAAEGSET PEREKONDADE SÕPRA

ELLA TILK'a

mälestavad

JOHANNES HIIUVÄIN perekonnaga
MIHKEL LINDAU perekonnaga
ristitütar REET VOKSEPP perekonnaga
AGNES PAJU perekonnaga

Sind me kurbuses meenutame,
mälestusi Sinust me heietame,
täna, homme ja jäädavalt —
kuni igaviku künnisele!

Mälestame vaikses leinas oma kauaaegset sõpra

ROBI't

VALENTIN HIIR abikaasaga
TOIVO HIIR perekonnaga
RAIVO HIIR perekonnaga

Üle Sinu kalmukünka
puhugu mahedad tuuled!

Leinateateid

Muhus maeti 3. veebruaril Irina Kolk, sündinud 21. aprillil 1897.

Tallinnas suri 6. jaanuaril Evi Tuur, neiuna Vabasalu, sündinud 1922 Tallinnas.

Tartus suri 1. jaanuaril Emilie Lukksepp, sündinud 1903 Vaipeal.

Bostonis suri 21. jaanuaril Hugo Pärlin, sündinud 14. oktoobril 1897 Tormas Tartumaal.

Lahkunud kallist

ELLAT

mälestab leinas

KSENIA

Armast

MIHKEL ENNO't

mälestavad

INA SONIN
EDA SEPP
AIN SONIN perekonnaga

Armast kauaaegset sõpra

MIHKEL ENNO't

mälestavad leinas

ADELE BRUNHOF
OLEV TRÄSS abikaasaga
REINO TRÄSS

Nr. 32

Leiname Sind,

ja avald

Armast

Armast sõpr

jur.

Mälestame

Ai

Leh

Leiname Sind, kallis hea

ELLA

ja avaldame kaastunnet ANDRESELE ja LIANELE
ning ristipojale MARTINILE

ENE ja ALF

Armast

ELLA TILK'a

mälestavad kurbuses

MARTA ja HEIMAR
DIANNE ja JÜRI

Sugulast

Karl Ulrich Väär'i

mälestavad

EHA KAUP
TIIU
KRISTI
KARIN
KALEV

Armast täditütart ja sugulast

EMILIE LUHAÄÄR't

mälestavad leinas

LINDA ja LUTT

Armast sõpra ja E. V. Eksiilvalitsuse liiget

jur. EDGAR W. SAKS'a

mälestavad leinas

JUHAN KIVESTU abikaasaga
TAIMO LEETE abikaasaga
ÜLO OJAMAA abikaasaga
KARL PRUULI abikaasaga

Mälestame kurbuses

Aino Laidma-Treufeldt'i

surnud Stokholmis
tema 15-ndal surma-aastapäeval

ja

Lehte Truupõld-Treufeldt'i

kes teadmata kadunud Tallinnast

õde HELMI
õepojad HOLGER ja RAOUL perekondadega

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd,
puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

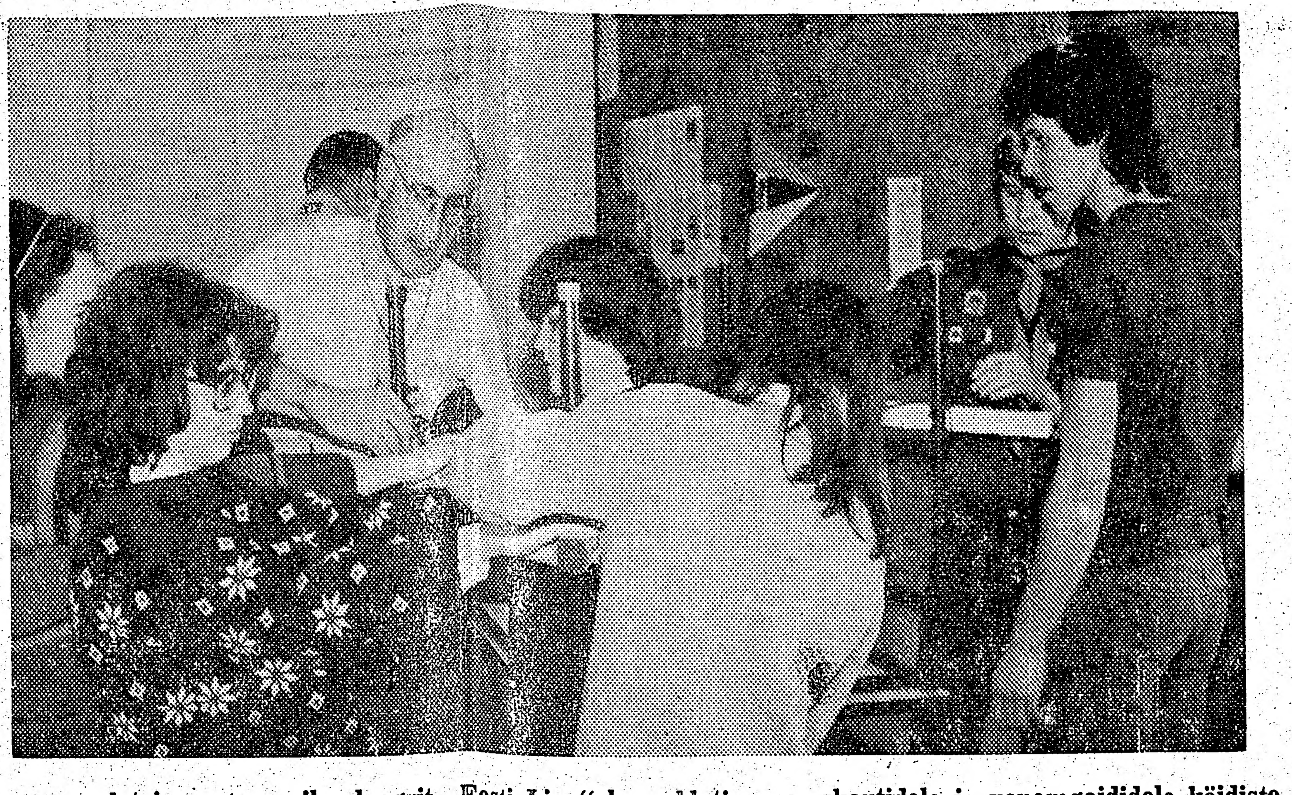

Enne suvel toimuvat maailmalaagrit „Eesti Lipp" korraldati vanemskautidele ja vanemgaididele köidiste sidumise seminar. Pildil grupp noori harjutamas, keskel seminari juht skm Peeter Kallaste.

EKN'u päevaprobleemid

Katsed resolutsiooniks ÜRO's — Eeltööd Ottawa konverentsiks — M. Nikluse vabastamise aktsioon — Balti konsulite staatuse küsimus

EKN informatsioon — Mitmete koosolekute tagajärjel Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esindajatega on Kanada välisministeerium teatanud, et nad on uurinud võimalusi Ühendatud Rahvaste Organisatsioonis resolutsiooni tõstatamiseks Euroopa parlamendi eeskujul.

Euroopa parlamendi resolutsioon koosneb viiest punktist:

1) et Euroopa välisministrid ühineksid ja toetaksid täies ulatuses 1979. a. aprillis Balti dissidentide gruppide poolt väljakuulutatud deklaratsiooni, kus allakirjutanud nõuavad Balti riikidele iseseisvust ja enesemääramisõigust;

2) et seda küsimust tuleks esitada ÜRO dekoloniseerimise allkomiteele;

3) et Balti rahvaste olukorda tuleks järjekindlamalt üles tõsta Helsingi kokkuleppe järelkonverentsidel;

4) esitab lootuse, et Välisministrite Konverents teeks oma parima, kaasa aidates nende ikestatud rahvaste iseseisvuse taotlustele; ja

5) et parlamendi president esitab seda resolutsiooni kõikidele liikmesmaadele ja nende välisministritele.

Kuigi ÜRO võimed on teatud mõttes piiratud, oleks sarnase resolutsiooni tõstatamine ÜRO's avalikkuse tähelepanu pinnal suureks võiduks Balti rahvastele.

EKN, Kanada eestlaste huvide esindajana, on teinud välisministeeriumile ettepaneku, et Kanada esindaja ÜRO's esitaks sellise resolutsiooni. Kanada välisministeeriumi arvamine on, et sellise resolutsiooni esitamine oleks kõige efektiivsem, kui Euroopa esindajad seda esitaks ja Kanada seda toetaks. Selle ja teiste küsimuste arutamiseks on EKN esimees Laas Leivat, abiesimees Hans Lupp ja peasekretär Priit Aruvald viibinud viimase poole aasta jooksul kahel korral Ottawas. Kavas on enne suve algust veel ühe sõidu tegemine.

EELTÖÖD OTTAWA KONVERENTSIKS

Eeloleval aastal, aprillikuus, toimub Ottawas Helsingi kokkuleppe järelkonverents. 1980. a. toimunub Madriidi konverentsil otsustati „review meeting'uid" ära jagada eriosakondadesse, n.n. „experts meeting" sildi all. Käesoleval aastal toimuv konverents Stokholmis käsitleb Euroopa riikide julgeolekut ja koostööd. Tulevase Ottawa konverentsi aineks on inimõigused. Järgmine üldkoosolek, kus kogu Helsingi kokkulepe võetakse vaatluse alla algab Viinis 1986. aastal.

Ettevalmistused Ottawa konverentsile on siinsete Balti ja Ida-Euroopa rahvaste keskorganisatsioonide poolt täies hoos. EKN, koos teiste keskorganisatsioonidega taotleb kahte eesmärki: 1) meie rahvaste esindajatele saada ametlikku pealtvaataja staatust konverentsil ja 2) luua parlamendi juurde täisajaline ja täieõigustega Helsingi komitee, mille ülesandeks oleks Kanada huvides jälgida Helsingi kokkuleppe tingimustest kinnihoidmist. Nende kahe eesmärgi läbiviimisel kindlustaksime Balti ja teistes riikides toimuvate inim- ning rahvaõiguste rikkumiste valgustamist. Momendil on eestlaste sõbra Jesse Flis'i juhtimisel parlamendi juures küll Helsingi komitee, kuid see pole mitte ametlik ja sellel puuduvad parlamendikomitee õigused. Läbirääkimised välisministeeriumiga, teiste ministritega ja mitmete parlamendiliikmetega nende kahe eesmärgi suhtes on praegu käigus.

M. NIKLUSE VABASTAMISE AKTSIOON

„Mart Nikluse Vabastamise Aktsioon", koostöös Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamistoimkonnaga Torontos, jatkub. Peale veebruarikuus toimunud demonstratsiooni Ottawas, saadeti igale parlamendiliikmele ja senaatorile selgituskiri Mart Nikluse kohta koos palvega N. Liidu saatkonnale surve avaldamiseks tema vabastamiseks. Senini on nendele kirjadele vastanud mitmed parlamendiliikmed ja suhtunud sellesse positiivselt, kaasaarvatud ministrid Herb Gray, John Roberts ja Pierre De Bane, kes kõik on lubanud seda olukorda järele uurida.

EKN on saatnud ka kaks kirja N. Liidu saatkonda, üks konsulaarosakonna juhataja S. Krouglovile ja teise saatkonna nõunik A. S. Navikovile, nõudes Niklusele humanitaarsetel põhjustel vabadust. Petitsioonile, kus nõutakse sellele vabadusvõitlejale vabadust, korjatakse veel allkirju.

18. mail korraldab EKN noorsootöökomisjon järjekordse „Nyet, nyet, Soviet" õhtu Tartu College'is vangistatud vabadusvõitlejate heaks.

BALTI KONSULITE STAATUSE KÜSIMUS

Eesti ja Läti konsulitele täisstaatuse andmist on EKN järjekindlalt tõstatanud välisministeeriumiga ja parlamendiliikmetega. Reedel, 23. märtsil, võttis liberaalide parlamendiliige Jesse Flis alamkojas sõna ja palus välisministri Allan MacEachen'i käest nendele konsulitele anda täisstaatust. Selle tagajärjel saatis EKN omalt poolt veel kord ametliku kirja MacEachen'ile selles küsimuses. Konsulitele täis-staatuse andmine oleks Balti rahvastele suureks võiduks, kuna see tõenäoliselt kinnitaks Kanada seisukohta mitte anda **de jure** tunnustust Balti riikide okupeerimisele N. Liidu poolt.

EKN Välispoliitiline komisjon jätkab oma tööd, arendades laial pinnal kontakte Kanada poliitikutega ja avalikuelu tegelastega. Valmistamisel on seisukohti selgitav väljaanne, millega eestlased võiksid oma hääletamis-piirkonna parlamendiliikmele ning kandidaatidele läheneda ja neid nendes küsimustes valgustada. Välispoliitilise komisjoni esimehe Mati Epneri arvates on eestlastel võimalusi mõjutada valitsuse tegusid ja otsuseid. Tuleb ainult koordineerida seda tööd.

EKN TOETAB VÄLISVÕITLUSLIKKE AKTSIOONE

New Yorgis tegutsev BATUN, ehk Baltic Appeal to the United Nations, on alustanud aktsiooni, et Balti küsimust viia ametlikult ÜRO ette. On palgatud Rootsis elunev noor lätlane, Imants Gross, kellele on antud ülesanne järgmise kuue kuu jooksul külastada kõiki Euroopa riikide välisministeeriume ja ministreid ning neile teha ettepanekuid eelnimetatud Euroopa parlamendi resolutsiooni taolise resolutsiooni tõstatamiseks ÜRO's. Selle aktsiooni läbiviimiseks on EKN lubanud omalt poolt toetust $1,000.— suuruses.

Tiina Soometi film „Eestlased, nii see oli..." on tekitanud suuremat huvi eesti ühiskonnas. EKN on nõusoleku andnud olla selle filmi üheks käendajaks. Samuti on lubatud toetada filmi $1,000.— suuruses, kuna juhatus leidis, et sellist filmi on ammu peetud tarvilikuks ja hädavajalikuks.

Peale veebruarikuus toimunud Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõttu, saatis EKN igale külalisele, keda oli pildistatud, koopia sellest fotost kaaskirjaga. Kõik on kirjalikult vastanud ja tänanud EKN'u ja aupeakonsul Ilmar Heinsood selle eest.

P. A.

Sõlmed ja köidised

Kui räägitakse sõlmedest, siis mõtleme kohe meremeestele või skautidele. Praegusel juhul on juttu skautidest. Nagu juba teada toimub vahetult enne ESTO-84 Kotkajärvel maailmalaager „Eesti Lipp". Niisugune suurüritus nõuab palju eeltööd ja treeningut. Üheks põhiliseks skautlikuks tegevuseks laagris on oma all-laagri ehituste püstitamine ja telgiümbruste kaunistamine. Selline töö nõuab head köidiste oskust. Viimastes laagrites on kahjuks liiga vähe rõhku pandud pioneertöödele. Maailmalaagris „Eesti Lipp" tahame jälle rohkem rõhku panna laagriehitustele ja selleks tulevad korraldamisele ka vastavad võistlused.

Arvesse võttes maailmalaagri juhtkonna soovi pioneertööde osas, korraldati vanemgaididele ja vanemskautidele köidiste seminar. Seminari juhiks oli skm Peeter Kallaste, kes hiljuti kaitses oma skautmasteri väitekirja sõlmede alal. Paari tunni jooksul harjutati viit eri köidist ja uuendati sõlmeoskusi. Seminarist osavõtt oli elav ja loodame, et need noored oma sõlmeoskusi eelseisvas laagris rakendavad.

S. K.

Õiendus

Eelmises „Vaba Eestlase" numbris ilmunud teates „Skautliku nooruse jüripäeva paraad" on sattunud eksitav trükiviga. Teadet tuleb lugeda „Eesti gaidide ja skautide jüripäeva paraad toimub **29. aprillil kell 4 p.l.** Toronto Eesti Maja suures saalis. Kogunemine kell 3.30 p.l.".

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu kruntide ümber.

B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

PUUTÖÖD

Juurde- ja ümberehitused, riiulid, kapid ja muu lihtsam mööbel

ENNO ÕUNAPUU
tel. 429-2386

Väiksemaid REMONTTÖID majade juures:

elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.

Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimisruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1403

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS

THERMO-AKNAD

kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.

Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932

OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

SPORT

Korp! Vironia parim squashimängija

14. aprillil toimus Eesti Korporatsioonide Liidu squashiturniir Toronto Squashiakadeemia ruumes Toronto all-linnas. Võistluse korraldajaks oli tänavu korp! Rotalia. Võistlusest võtsid osa korp! Fraternitas Estica, korp! Rotalia, korp; Sakala, korp! Vironia ja Eesti Üliõpilaste Seltsi meeskonnad; korp! Amicitia, korp! Filiae Patriae ja korp! Indla naiskonnad. Võisteldi nii meeskonniti kui ka individuaalselt. Kogusummas 28 mees- ja 12 naisvõistlejat....

Meeskondadest oli A klassis parim korp! Vironia, koosseisus Allan Liik, Jaan Reitav, Tõnu Toome ja Toomas Trei. B klassis oli samuti parim korp! Vironia meeskond koosseisus Toomas Koger, Toomas Marley, Peeter Toome ja Madis Virro.

Samal ajal arvestati ka individuaalselt.

Nii oli A klassis parim Toomas Vanaselja, korp! Sakala, 2) Riivo Ilves, korp! Sakala, 3) Larry Later, korp! Estica ja 4) Allan Liik, korp! Vironia.

B-klassis parim Peeter Toome, korp! Vironia, 2) Madis Virro, korp! Vironia, 3) Indrek Kanne, korp! Rotalia ja 4) Toomas Marley, korp! Vironia.

Naiskondadest oli parim korp! Amicitia, koosseisus Mai Ilves, Linda Järve, Aiki Saaremets ja Liisa Teedla. Individuaalselt oli parim Maie Ilves, korp! Amicitia, 2) Aiki Saaremets, 3) Maret Liik, korp! Filiae Patriae ja 4) Anne Kungla, korp! Filiae Patriae.

Esikohale tulnud meeskond sai rändauhinna, meeskonda kuulunud liikmed medalid. Pärast võistlusi toimus koosviibimine, millest võttis osa ka rohkesti teisi spordihuvilisi.

MALE

Seitsmevooruline kiirmale turniir

Tosin maletajat mängisid Toronto Eesti Maleklubis. Peeti seitsmevooruline kiirmale turniir (2 x 10 min.) ja mängiti sõprusmänge. Turniiri võitis Jaak Järve, kes saavutas 7 punkti, võites kõiki vastasmängijaid. Teist ja kolmandat kohta jagasid A. Mustel ja V. Puna, mõlemad saavutasid viis võitu. Turniiri kohtunikuks oli L. Joselin. Esmakordselt mängis kaasa noor maletaja Ricky Hiir. Maletamas olid veel H. Aavik, E. Pajo, V. Pikkand, P. Smeelen, E. Talve, L. Tamberg ja E. Türner.

Kauemat aega plaanitsetud meeskonnavõistlus West Hilli maleklubiga leiab aset Sir Oliver Mowat koolimajas, 5400 Lawrence Ave. East. Registreerimine toimub kell 7.30 õhtul ja mängitakse vähemalt kaheksal laual, kusjuures mänguaeg on 2 x 60 min. mängijaile mõlemas voorus.

Viimane ESTO-84 treeninguõhtu peetakse Toronto Eesti Majas 24. mail, algusega kell 7 õhtul. Kõik malehuvilised on teretulnud. Samas toimub registreerimine ESTO-84 malevõistlustele. Esimeseks väljastpoolt registreerunud maletajaks on Ants Tomson, kes tuleb Ameerika Ühendriikidest. Klubi juhatus palub kõiki osavõtjaid aegsasti registreerida.

aeg

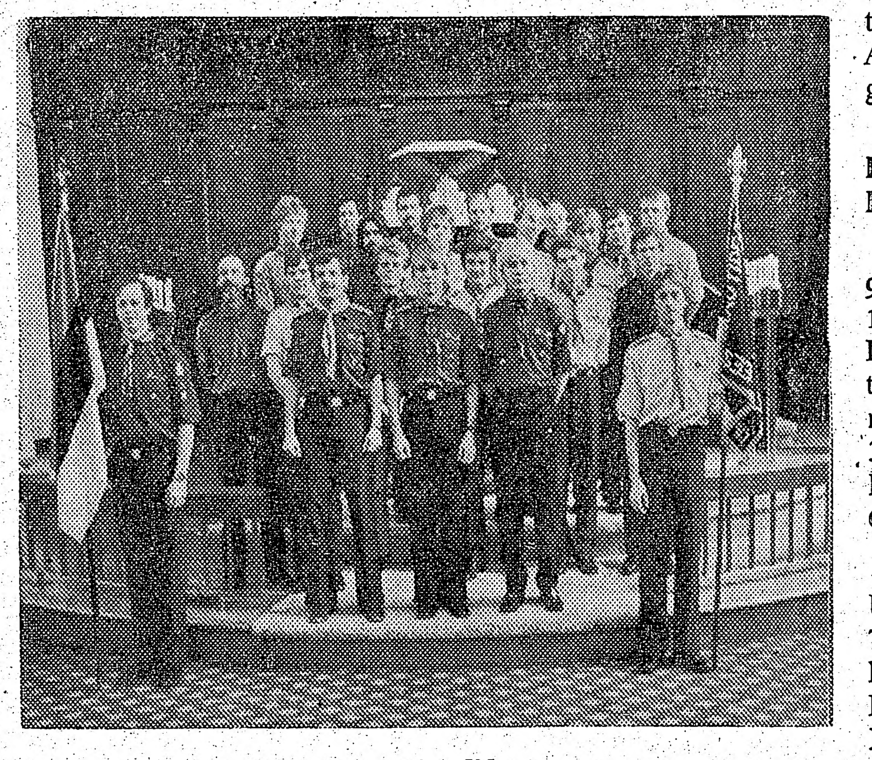

Kalevi lipkonna Terasringi vanemskaudid.

Foto: B. Meret

RISTSÕNA NR. 1192

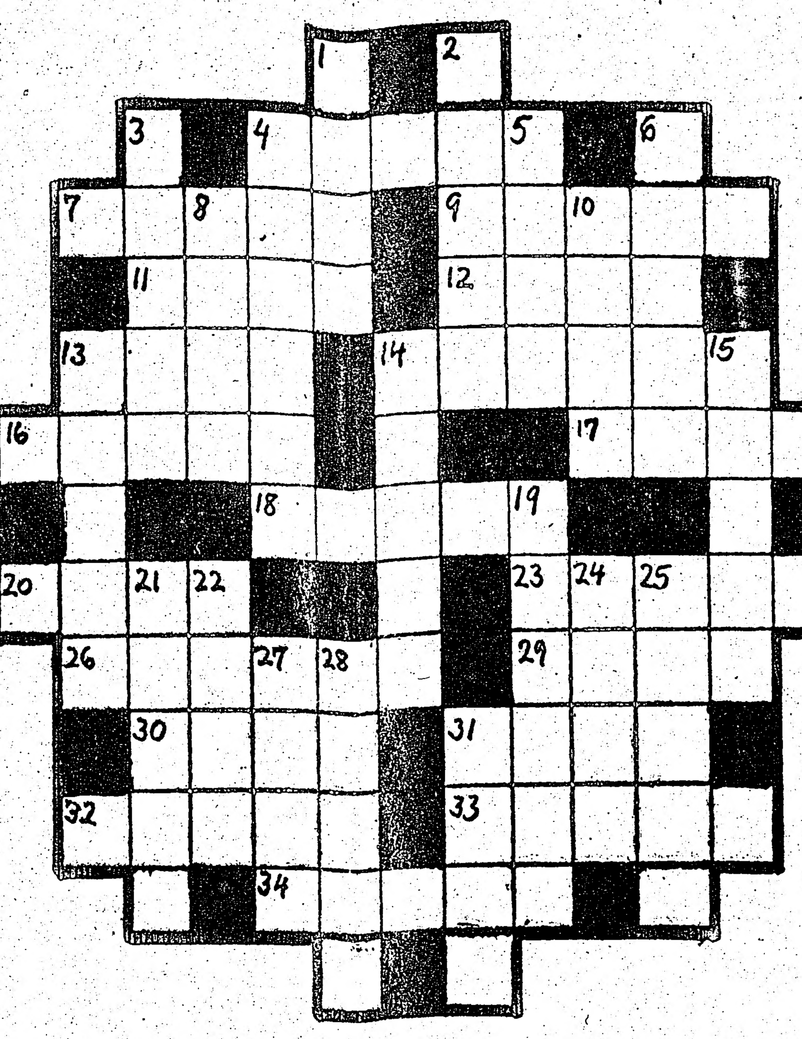

Põikread: 4. Vahend, abinõu, 7. Mehenimi, 9. Uuristatud käik, 11. Kokkusurutud, 12. Pikkuse mõõtühik, 13. Indiviid, 14. Mägismaa Kesk-Aasias, 16. Omaaegne eesti kirjanduslik rühmitus, 17. Oli, vilbis, 18. Naisenimi Vanas Testamendis, 20. Eesti luuletaja, 23. Sõjamees, 26. Kõlblusõpetus, 29. Jõuallikad, 30. Tuntud nimi autoomanikele, 31. Linn Eestis, 32. Siiski, ikkagi, 33. Hispaania hõberaha, 34. Omama.

Püstread: 1. Kerge suits, 2. Kuskil olema, 3. Nurja, vussi, 4. Küllus, 5. Tundetu, 6. Suursugune, üllas, 8. Laskerada, 10. Pealinn Euroopas, 13. Igivana, muistne, 14. Suur lahing Eestis 1217. aastal, 15. Varemed, 19. Ilutaim, 21. Tuntud eestlase eesnimi, 22. Sirgjoones, 24. Otse, kohe (murdesõna), 25. Keeleteaduslik mõiste, 27. Seda on tool või pink, 28. Jõgi Lätis, 31. Atlandi ookeani ületanud eesti põgenikelaev.

„VABA EESTLANE"
üldhuvide eest
on valvel eestlaskonna

RISTSÕNA NR. 1191 LAHENDUS

Põikread: 1. Virkus, 5. Vaprus, 9. Ebavere, 10. Ädal, 11. Paan, 13. Tera, 15. Surm, 17. Urn, 18. Lehar, 21. Tee, 22. Siina, 23. Eeter, 24. Päike, 25. Matus, 27. Tiris 30. Aaa, 31. Evers, 34. Anu, 35. Alus, 37. Pugu, 38. Lein, 40. Laat, 42. Olukord, 43. Ananas, 44. Ogarad.

Püstread: 1. Vaatus, 2. Keda, 3. Uba, 4. Salme, 5. Vepsa, 6. Ara, 7. Peas, 8. Sommer, 10. Ärni, 12. Nutt, 14. Erikaal, 16. Reeling, 18. Lapse, 19. Haige, 20. Reets, 25. Maania, 26. Taul, 28. Raut, 29. Suusad, 32. Vanus, 33. Ruloo, 36. Seon, 37. Pada, 39. Ila, 41. Arg.

Robert Kreem

Mälestusi • Tähelepanekuid • Otsinguid noorusaastaist

„VANDEGA SEOTUD"

237 lk. $15.—

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul

Loomingupäevade Kunstide loengud sõnas ja pildis — 169 lk.

Autorid: Allik, Berendsen, Lipp-Leppik, Metsala, Märtin, Naelapea, Niidas, Olbrei, Puhm, Puust, Raudsepp, Riga, Salo, Sermat, Susi, Tiido, Toi, Valdsaar, Virkhaus ja Voitk.

Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

ILMUS:

S. EKBAUMI LUULETUSKOGU

ÕHUMÄRGI ALL

Hind $10.– pluss saatekulu $1.75

Saadaval Vaba Eestlase talituses

MÜÜGIL

Eesti muinasjutte inglise keeles

„TALES FROM ESTONIA"

tõlkinud Gisela McBride

31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"
$5.75 — 50 centi postikulu

Saadaval Vaba Eestlase talituses

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täienduskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75

Kummelite suvi

Aili Helm

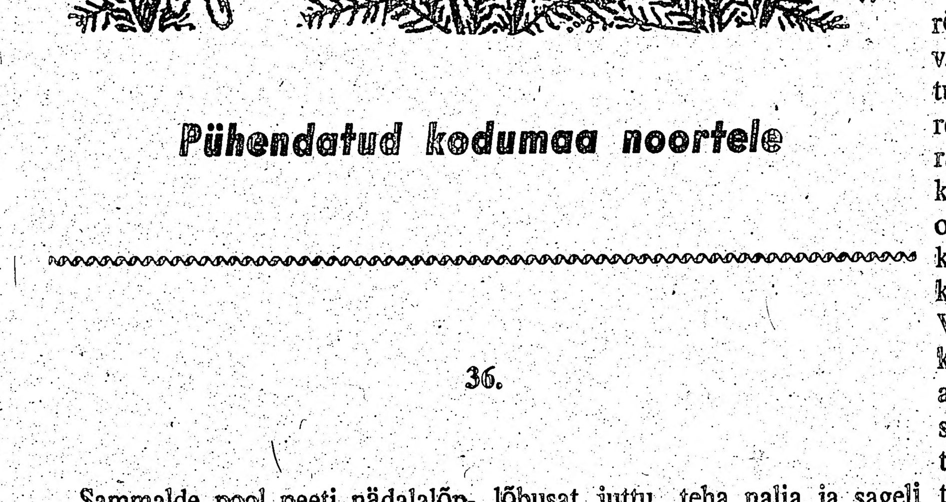

Pühendatud kodumaa noortele

36.

Sammalde pool peeti nädalalõppe bridzhimänguga. Hornide juurde tulid kodumaalt küllasõitnud — neil oli kaks tuba ja väikseid võimalusi külaliselegi öömaja anda. Sealt saadi kõige värskemaid kodumaa-uudiseid, aga Ingrid oli kursis ka kogu Vorkuta eestlaskonna värskeima klatshiga.

Pireti pool oli võimalik saada uudiseid globaalses ulatuses — tema raadio tõttu; aga muidu domineeris sealseis jutuajamistes kunst, kirjandus, filosoofia.

Härra Voki juures Teises rajoonis kogunesid muusikud. Need andsid peagi juba kitsamas ringkonnas omaette kontserte.

Põhjarajooni mehed elasid enamasti oma majades, kus sai ajada lõbusat juttu, teha nalja ja sageli ka omaaetud „kärakat" visata.

Koguneti ka ühis-barakkides, kus elas palju vabanenuid — nende eluasemete ümber oli okastraat ära „koondatud" laagripinda tasapisi vähendades.

Mõned eesti poisid olid endale koobasmaja ehitanud Rudniku jõekaldasse. Koopal oli ilus uks ees ja murumättast ulatus välja korstnajupp. Troglodüüdid olid noored mehed, mõned jõesadamas, teised elektrijaamas tööl. Ehitamist oli alustanud Peeter Raid. Kui ka sõbrad riburada laagrist lahti lasti, panid ka need käed külge. Laudu, telliseid ja kõike muud tarvilikku varastati sealt, kust aga kätte saadi. Mingit ehitamisluba ei küsitud ja keegi ei tundnud vähematki huvi selle vastu, kes ja miks seal koobast ehitab.

Vabanenud vangide vabadus Vorkutas oli tõesti suur: ükski ei küsinud, mis sa teed, kus sa elad või kuidas endale toitu hangid. Tee mis teed ja ela kuidas oskad — ainult kord kuus tuli komandantuuris näitamas käia, et ikka alles oled. Oli neidki, kes tihedamini pidid käima. Juba rezhiimilaagrite moodustamise ajal oli hulganisti röövleid ja vargaid Vorkutast ära viidud — neile nõukogude võimu tugedele oli vaja pehmemaid ja paremaid elutingimusi. Just need paranesid sama „operatsiooni" tõttu ka poliitvangidel — Vorkutas ei olnud enam tapmisi, röövimisi ega kallaletunge mitte sugugi nii palju kui „normaalsetes" vene linnades. Vabakslastud vangid tõstsid märjukesega tuju ja laulsid tänaval kus aga tahtsid ja nii kõvasti kui tahtsid. Igal platsil võis lüüa tantsu või teha ringmängu — miilitsat selles tundralinnas ei olnud, või vähemasti ei nähtud teda.

Võib olla just selle tõttu oli selles linnas hea ja julge elada — keegi ei teinud kellelegi liiga.

☆

Peeter Raid ja Piret Raid sugulased ei olnud, ainult peaaegu nimekaimud. Kui nad tuttavaks said kutsusid nad teineteist sellest hoolimata õeks-vennaks, aga rahvas oli asjast aru saanud ja hüüdis meest Nominatiivi ning naist Genitiivi nimega.

Piret oli parajasti teel koobaslossi, sest Nominatiiv pidas sünnipäeva — mees pidi 30 täis saama. Karge päike paistis lumest puhtaks sulanud raudteetammile, õhk oli kevadvärske ja kusagilt tuli tärkava rohu lõhna. Kari buslateis ja vatimütsides mehi tuli Piretile vastu, ja olgugi võõrad, tervitasid teda vene keeles. Piret vastas viisakalt ja sai meeste omavahelisest jutust aru, et tegemist on lätlastega. Piret naeris — mehed olid välispidi lausa röövlid, aga hirmu ei tunne teragi, kõik „poliitilised" on „omad". Viiekümnekaheksa-meeste solidaarsus oli sama suur väljaspool okastraate, kui oli olnud traatide vahel!

Äkki kostis võimsat meestelaulu, mille sõnadki selged:

Hiir hüppas, kass kargas
vana karu lõi trummi!

Nominatiiv ja veel kaks meest laulsid ja hüppasid nagu kuradikesed oma maja murukamarast katusel. Pireti hele naerutriller ei katkestanud meeste tõesti ennenägematut möllu. Piret astus veelgi lähemale ja hüüdis:

„Korsten kõigub! Tere mehed!"

„E-ehh! Tervist preili Genitiiv!"

Poisid ronisid mättalt maha ja avasid sügavate kummardustega Pireti ees koopaukse.

„Soe hakkas sees, tulime välja jahutama," vabandas Nominatiiv.

Ilus jahutamine niisuguse kargamisega, mõtles Piret, aga juba oli ta sattunud uue laulu kätte — ligi kahekümnepealine seltskond õõtsus parajasti „Läänemere lainetel". Omapruulitud märjukest oli laual veel laialt, aga tundus, et seda palju ka juba oli pruugitud. Laulu lõppedes alustati kõnesid mitmes kohas korraga, jutt oli kärarikas vastavalt kärakale, mis selle inspireeris saba ja sarvedeta. Pireti klaas kallati täis ja ümberringi agiteeriti põhjani jooma:

„Tulid hiljem, nüüd pead järele jõudma!"

Piret ei sallinud puskarit silmaotsaski, aga siin ei olnud mõtet seda seletada. Ta kallas märjukese lõuga mööda pluusi kaelusest sisse. Toor- või poolpiiritus voolas mööda keha alla, andis ennast istmelegi tunda ja pani naise pisut võbisema. Meeleheaga märkas kõrges aurus seltskond, et Piret tühja klaasi lauale pani ja kõval häälel bravoo! hüüdis. Sedasama bravood! ja hurraad! sai ta nüüd vastuseks igast kandist.

„See eesti rahvas siin on puha purjus!" mõtles Piret, „aga armastan teda ikkagi!" Ta tõstis endale mingit võiet või putru leivatükile — kõht oli tühi. See oli küll harjunud asi, toavõlgade tasumine võttis ju lõviosa palgast — aga seda toredam oli süüa kui süüa oli. Ta palus endale leivakalja valada jõi ahnelt paar sõõmu ja taipas siis, et kali oli „piirituse peal tehtud".

Toomas pidi siin kindlasti kah kusagil olema, ta oli lubanud tulla, aga Piret teda ei märganud.

„Mis temaga võis juhtuda?" murdis naine pead, istus veel pooletunnikese ja hiilis siis vaikselt ära. Keegi ei paistnud märkavat ta lahkumist, sünnipäev jätkus vägeva hooga ja -päevalised trampisid kitsas ruumis rõõmsalt ning arutult.

Trepist üles jõudnud Piret katsus oma endise eluaseme ust — see oli lahti. „Tere!" hüüdis ta kägaras kushetil lamavale Toomale. Tuba oli heledat päikesevalgust täis.

„Kas on väga paha?" küsis Piret.

„Küll on mul hea meel, et tetulite!" hõikas Toomas ja hakkas ennast püsti ajama. Aga naine oli juba kusheti ette kükitanud ja pani käe Tooma õlale:

„Ei, ei tõuse! Olge aga ilusasti pikali! Mina võtan mantli seljast ja tulen siis tagasi siia."

Mehe valud olid tugevaks läinud juba katlaruumis ahju küttes, siis päris põrgulikeks muutunud ja kui ta kord kushetile oli jõudnud, siis siit enam üles ei saanudki. Valuhoogude vahel oli ta aina Nominatiivi sünnipäevale ja Piretile mõelnud, ise irvitades, et maovalust on vähe, südamevalu peab kah olema!

Tagasi tulnud Piretile ta ütleski:

„Mitte ei tea, mis see rohkem valutas, kas süda või kõht?"

„Nego rem ita se habere!" ütles Piret, „südamevaluks pole ju põhjust, vähemasti nüüd enam mitte!"

„Olete väga kena, et selle tõesti meelde olete jätnud — ladina keele."

„Arusaadav, kallis professor! Aga nüüd ma lähen kööki ja vaatan, ehk on midagi hamba alla panna. Minu kõht on tühi ja teil silmaga näha, et tühi..."

Piret leidis tangukoti ja seadis pudru elektripliidile keema. Peagi see juba tasakesi podises.

Tüki aega hiljem sõid nad südaöö päikese paistel tulist putru margariiniga silmas. Pika tingimise peale oli Piret mehe nõusse saasud, et ta hommikul läheb tohter Sarnoti juurde Polikliinikusse.

„Ei ole mõtet seda oma sunnitöölt saadud kaasavara ise enda kulul vinnutada. Tulete lihtsalt haiguslehe järele ja rohtu saate kah!"

(Järgneb)

New Yorgi lehed Arvo Pärdist

Moodsale muusikale tavatsetakse selles maailmalinnas pühendada vähem tähelepanu kui klassikalisele: arvustused on lühemad ega evi eriti silmapaistvat kohta muusikaleheküljel. Arvo Pärdiga tehti selles suhtes meeldiv erand. „Times'i" tuntud kriitik Bernard Holland pühendab sellele tublisti üle saja rea ja väga nähtaval kohal.

Arvustaja algab oma kirjutist sõnadega: „Arvo Pärdi muusika näib meile ütlevat, et tarkuseks ei saa pidada akumulatsiooni — protsessi, vaid sootuks selle äraviskamist, mida me ei vaja. „Continuumi" orkester ja solistid, juhituna Joel Sachsi poolt, tõid meile õhtuga Pärdi muusikat Alice Tully Hallis, sõnumi lihtsusest ja rahulikkusest. Hr. Pärt on huvitav muusikaline isiksus, isegi enne, kui kuuleme ainsat nooti tema muusikast." Järgnevalt heidab kriitik tagasipilgu Pärdi ellu, öeldes, et Pärdist kujunes aegamööda üks neist imepäraseist nõukogude heliloojaist, kellele oleme võinud heita põgusa pilgu, aga keda õigupoolest tunneme vähe.

Ta jatkab: „Hr. Pärt on võib-olla enesest olenematult poliitiline isiksus, aga laupäeva õhtul kuuldud paladel oli vähe ühist muusikalise poliitikaga. Teiste sõnadega, nad ei kuulunud ühegi muusika-koolkonna või liikumise valdkonda, olles ei avangardsed ega konservatiivsed, vaid seistes väljaspool mõlemat."

Edasi pühendab kriitik oma read kavas olevate Pärdi tööde iseloomustamisele. Klaveripala „Alinale" peab ta sobivaks avanguks kontserdile. Kahele viiulile ja orkestrile kirjutatud „Tabula rasast" ütleb ta muuseas, et see „muusika lihtsalt hõljub meie üle . . ., avaldades oma viimases osas puhastavat mõju, nagu väiksed ladisevad lained, mis pesevad ära kuhjunud, peeneks hõõrutud kivipudeme meie teadvusest." Kahele klaverile ja sopranile kirjutatud helindi, „Saara oli 91-aastane" peakvaliteediks peab ta tüünsust, mida ei kutsu välja vaikus, vaid kordused. Teine esiettekanne, „Hümn suurele linnale", samuti kahele klaverile, ja viiulipala „Fratres" olid kantud samast lihtsusest, ütleb kriitik. Järgmise helitöö „Pro et Contra" puhul väidab ta, et Pärdi lihtsustatud stiil sai alguse 1960-ndate aastate lõpus ja et „Pro et Contra" tshellole ja orkestrile on valminud veidi varem, lisades: „Selles muusikalises lahingus leebed kadentsitaolised kujundid on vastunäidustatud orkestri segipaisatud helidega ja rõõmukalt kähiseva kõlaväringuga." Arvustaja annab tunnustuse ka kõigile solistidele ja orkestrile koos juhiga. Kavast tõstab ta eriliselt välja „Cantuse Benjamin Britteni mälestuseks", öeldes et see oli „tõenäoliselt kauneim kõigest muust oma mahedate keelpilli-harmooniate, suminate, kellamängu ja leebelt kahanevate minoor-astmikega." Õhtut nimetab ta „rahvarohkeks ja võluvaks".

Läbinisti kiitva arvustuse kirjutab ka Bill Zakariasen „Daily News'is" (12. märtsi number). Ajalehe toimetus ja kriitik on aga oma kodutööd teinud üpris lohakalt ja „kaunistanud" artikli pealkirjaga: „Punane komponist Tully Hallis". Kriitik nimetab kontserti „erakordselt nauditavaks" ja Pärti üheks juhtivamaks esindajaks veelgi" vähetuntud nõukogude (!) avangardmuusikas". Kriitik lisab, et „on üldiselt teada, et selline muusika ei leia heakskiitu nõukogude võimumeeste poolt ja Pärdi töid esitati harva." Järgneb lõik Pärdi Läände asumise põhjustest. Ka nendib kriitik, et helilooja oli Tully kontserdiks kohal „kuulamaks oma muusikat ja kõnelemaks inglise keeles — mõtlemispausidega, aga sarmikalt — suurele kuulajaskonnale . . . Rikkalik kava pakkus paeluvaid näiteid Pärdi kompositsioonidest enne ja pärast emigratsiooni." Varasemates helitöödes leiab arvustaja Anton Weberni mõju, öeldes siiski, et „tegemist on tugeva individuaalsusega, mis ootab väljapääsu." „Cantuse" kohta mainib ta, et see on „sügavalt liigutav, pikk ja pühalik crescendo murest, viidates vaheldumisi varasele inglise kirikumuusikale kui ka Britteni jumalagajätu — ooperile, „Surm Veneetsias". „Tabula rasa" meenutab arvustajale varaseid Morton Feldmani ja Steve Reichi minimaal-kompositsioone, kuigi Pärt tollal ei tundnud neid heliloojaid. Helindist ütleb ta, et see „pakkus nõiduslikke, peaaegu hüpnootilisi suminaid, mis hoolimata nende näilisest monotoonsusest projekteerivad õudustäratavat pinget." Pärdi uhiuued tööd, „Saara" ja „Hümn suurele linnale" meenutavad arvustajale passaazhe Mussorgski klaverimuusikast. Siin läheb kriitik järjekordselt rappa, pidades seda arusaadavaks. „kuna enamus venelasi (!) hakkab kaua kodunt eemal viibides tundma kojuigatsust". Viiulipala „Fratres't" peab ta healoomuliseks naljaks, „kus Bach ja Vivaldi käivad näilikult käsikäes Philip Glass'iga." Ettekannete taset peab ta läbinisti kõrgeks. Bill Zakariasen lõpetab sõnadega: „Igatahes „Continuum" on jälle kord pakkunud erutava tagasivaate ühe huvitava ja võib-olla väga tähtsa moodsa helilooja tööst."

K. T.

Käbi Laretei Soome TV-s

Käbi Laretei esines 4. veebruaril Soome TV-s parimal saateajal — tema teemaks oli muusika vabadustahte avaldusena. Saade oli rootsikeelne ja imestust äratas, et lisatud ei olnud soomekeelset teksti.

Kas selleks, et raskendada teisel pool Soome lahte sõnalise osa mõistmist. — rääkis ju pianist ka Arvo Pärdist tema „Aliina" ettekandmisega ühenduses, jutustades helilooja „Credo" teose saatusest ametivõimude käsitluses ja Arvo Pärdi lahkumist kodumaalt.

Programm oli a. 1981 lindistatud Põhja mõisas Tammisaare linna läheduses, mis kuulub soomerootslaste asulate hulka. Kava üldpealkirjaks oli „Meloodiate sõnadega" ja Käbi Lartei esitas mh. selle raames Schumanni ja Chopini helindeid ning nagu mainitud juba, ka Arvo Pärdi „Aliinale". Huvitav on see, et varasemas samas programmi esituses oli soomekeelne tekst juures, mis nüüd puudus. Kas see oli „välja tsenseeritud"? 1983. aasta kevadel esitatud Käbi Lartei ühes teises saates oli soomekeelne tekst olemas, kuigi ka sel oli juttu vabadusest ja Arvo Pärdist, kes oli sunnitud kodumaalt lahkuma, kuidas ta nimi on pühitud välja teatmeteoseist jne. (EPL/JM).

Arthur Võõbus 75

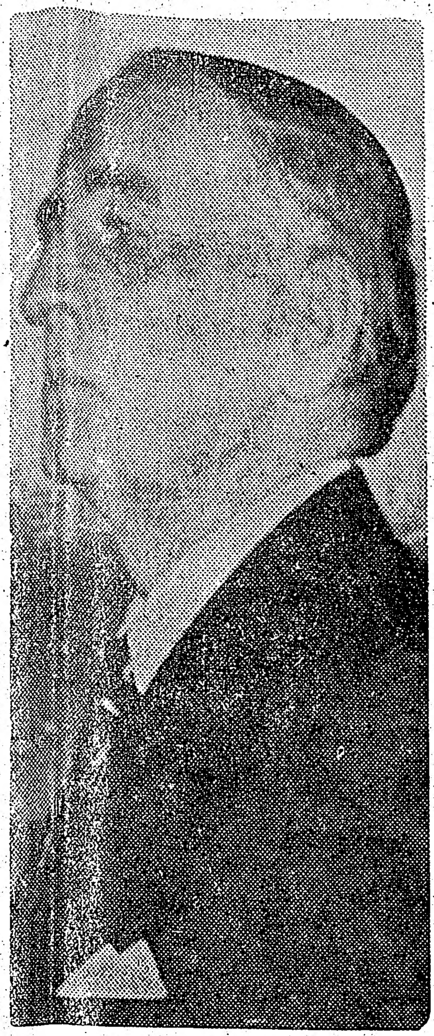

Kui auväärne teadlane elanuks ajaarvamise pöördepunktil, siis ta olnuks Rooma kodank, senaator ja patriits. Tacitus, Plinius ja Suetonius oleks võistelnud, kes kirjutaks tema eluloo ja iga nende meeste krihvel oleks kratsinud vahatahvlile pealkirja „vir magnae sapientiae" — suure tarkusega mees. Nad kõik oleks mõistnud Võõbust, sest ta kirjutab ja kõneleb keeli nagu nemad. Aga vaim oleks teine. Võõbus on kristlane lapsepõlvest peale — Issanda tunnistaja. Sellest roomlased aru ei saanud, olid nad ju paganad ja hävisid nagu kõik, mis Jumalast seisab kaugel.

Kui Süüria või Kopti ristikiriku patriarh või piiskop kirjutaks tema 75. sünnipäevatervituse, siis nad hüüaks „Järelejätmatu visadusega teadlane". Nad on näinud teda neid otsimas ja külastamas erineva sihiga kui seda teevad nende ümbruse moslemid või paganad. Need kiusavad, vaenavad ja hävitavad kristlasi. Dr. Võõbus küsis nende kroonikaid, käsikirju ja algkoguduste ürikuid. Luges, uuris ja pildistas neid, mida varem keegi teine pole teinud. Ta oli tulnud jala või eesli-hobuse seljas, kaugelt näha, et mitte ratsanik, vaid reisija. Tema visadus võitis neid, nad avasid teadlasele ürikute peidupaikade uksed ja näitasid ürikuid, mis seismisest koltunud sajandite jooksul.

Läänemaailma kaasaja teadlased nimetavad Võõbust „auväärne õpetlane, andunud ristiusu pastor, kannatava inimkonna julge eestvõitleja, respekteeritud kaasvõitleja ja hinnatud sõber" — dr. Robert H. Fischer'i sõnadega. Neid kõiki võlub Võõbuse suur keelte tundmine. Tema heebrea, araabia, aramea ja süüria keelte valdamine ja kreeka-ladina keele põhjalik omamine oli nende arvates nagu palju ühe inimese kohta. Temale saadeti õppetoolide kutseid ja jagati uurimisteks toetusi. Ta teaduslikud avastused aktsepteeriti ameerikaliku kiirusega ja ta reputatsioon Uues Maailmas on vaieldamatu.

Meie oma kirik hindab dr. A. Võõbust mitmel alal. Ta on Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi paljude trükiste suure enamuse autor ja hing. Ilma temata see akadeemiline asutus oleks varjusurmas juba ammu. Ta on koguteoste autor meie kirikus, mis poleks teoks saanud ilma temata ja tema õhutuseta teistele. Ta on Eesti Kiriku Kannatuse ajaloo põhjalik kirjapanija ja meie märtrite hääl igavikust oleviku maailmale nendele mõistetavas keeles. Ta on asendamatu pedagoog Eesti Usuteaduse Instituudi juhatajana ja ta vaimu kandjana, milline asutus ainsana suudab anda kirikutöö abilisi ja selle edasiviijaid tulevikus.

Eesti rahvas hindab teda meie ajaloo kirjutajana ja tutvustajana välismaadel, kelle jutust saadakse aru. Rahvas on tänulik, et on leidunud mees, kes võõrastele nende keeles on seletanud meie ajaloolist teed. Tema kannatuste lugu sakslaste, taanlaste, rootslaste, poolakate ja peamiselt barbaarsete venelaste sajandeid kestnud ikestamise all. Ja seda seepärast, et meie maa oli jõukas ja meie asend geograafiliselt võõrastele ihaldatav, kuid rahvaarv oli väike ennast suurte vastu kaitsma. Senini pole meie ajaloolased suutnud seda tarvilikult kirjeldada. Tema teos „Studies in the history of the Estonian People" on unikne ja rahvas on seda tänuga heaks kiitnud. Sellest on juba IX köidet ilmunud ja autor loodab kuni XII köiteni minna. Sellega on Võõbus teeninud omale suure patrioodi ja eesti rahva eluõiguse eestvõitleja nime. Seda koguteost eestlased kingivad oma lastele, raamatukogudele, ülikoolidele ja uurimisasutustele. Rida jõukaid eestlasi, eriti Vancouveri linnas, on tasunud mitme köite trükikulud. Oleks küsida: miks ainult Vancouveri jõukad seda on teinud? Mujal on ju ka jõukust. Teiseks: miks eesti ajaloolased pole sellele teosele lähenenud arvustava sõnavõtuga? On ju meil selleks võimelisi inimesi.

Võõbus on jäljetutes haudades puhkavate eesti poegade ja tütarde hoiatav hääl maailmas. Ta on Siberis elavalt maetute kannatajate hoiatav sõrm neile, kes veel enamlaste jõhkrust ei tunne. Ta on ühe rahva vaimline saadik, kellelt ajalik olemine on võetud, aga kelle vaim võitleb Issanda nimel.

Prof.dr. Arthur Võõbus sündis Varal 28. apr. 1909 ja on Tartu mees. Lõpetas Treffneri gümnaasiumi 1928, Tartu Ülikooli usuteaduskonna 1932, sai magistriks 1934 ja doktoriks 1943. On mitme välismaise akadeemilise ühingu liige, Chicago Ülikooli usuteaduskonna professor ja temanimelise Süürioloogia Instituudi juhataja. Ta on Eesti Kirikuvalitsuse liige assessorina ja Indianapolise kog. õpetaja. On 1936. aastast peale abielus Ilse Luksepaga ja neil on 2 abielus tütart. Tema 75. a. sünnipäeva puhul ütleme temale, kõik eestlased, et ta on meie armastatud misjoni kandja ja me hindame seda kõrgelt. Meie palvetame tema eest ja Jumal õnnistagu teda.

Karl Raudsepp,
piiskop

Rahu tugevuse läbi demonstratsioon

Toronto (EKN informatsioon) — „Meie ei tohi lasta teist Vietnami „rahu" kunagi korduda!" Selle hüüdlause all toimub laupäeval, 28. aprillil, kell 11.00 hommikul, Toronto raekoja ees protestidemonstratsioon. Ühiseiks korraldajateks on Canadian Coalition for Peace Through Strength, Young Vietnamese for Freedom ja The Free Viet Community Canada. Demonstratsiooni sihiks on valgustada Vietnami ikestatud rahva raskeid olukordi kommunistliku rezhiimi all, ühtlasi anda toetust tiib-raketi katsetamisele Kanada pinnal.

Demonstratsiooni eelinformatsioonis selgitatakse, et Põhja-Vietnami ja N. Liidu ühis-võit toimus suurel määral patsifistide kaasabiga, mille tagajärjeks oli kõige suurem veresaun ja massimõrv pärast II maailmasõda. Kaks miljonit tapeti Kampucheas, kui sealne demokraatlik valitsus kukutati.

Canadian Coalition for Peace Through Strength kutsub eestlase Leon Ttretjakevitchi juhatusel eestlasi suureavuliselt demonstratsioonile.

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M.LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis .... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

ÕIGUSEMÕISTMINE OHVRIKSLANGENUILE

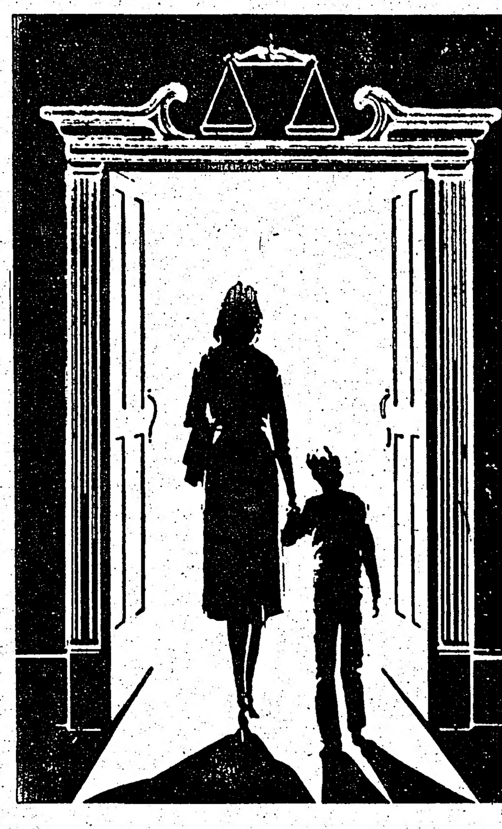

HOOLITSEGEM JA OLGEM OSAVÕTLIKUD

Ühiskonna Õigluse Nädal (Community Justice Week) Ontarios kutsub teid ohvrikslangenute eest hoolitsema.
Meie õiglusesüsteemil on kena traditsioon eksijate kaitsmisel. Igatahes peame kõik aru saama, et ka ohvrikslangenuil on oma õigused ja vajadused.
Ohvrikslangenud ja nende perekonnad vajavad selle kriisi ajal abi. Nad vajavad informatsiooni ja juhtimist õiglusesüsteemi kasutamisel. Nad vajavad tuge ja hoolitsust kuriteo järelmõjude lahendamisel.
Ontario valitsus on võtnud tarvitusele mitmesuguseid initsiatiive ohvrite abistamisel. Kuid isiklik ja ühiskondlik osavõtlikkus on oluline.
Võtke osa! Osalege ühiskondlikule alusele rajatud kuritegude ärahoidmise programmide tegevuses. Astuge ühendusse kohaliku politsei või provintsikohtuga või kirjutage: Provincial Secretariat for Justice, Queens Park, Toronto M7A 2A1

Provincial Secretariat for Justice
Ontario
Gord Walker, Minister
William Davis, Premier

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

„VABA EESTLANE" on
vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Neljapäeval, 26. aprillil 1984 — Thursday, April 26, 1984

Ilmub 2 korda nädalas —
teisipäeval ja neljapäeval

Lõbusa laupäevaõhtuga kevadesse

Toronto Eesti Segakoor on iga kevadet tervitanud lõbusa laupäevaõhtuga. Need on olnud meeleolulised koosviibimised, kus sissejuhatava kavalise osa on moodustanud lõbusat meeleolu valmistanud, mõnikord ka segakoori „ooperiks" nimetatud lavastus. Neil pidustusil on olnud külgetõmbejõudu ja ka tänavu oli üle 300 inimese kaasosaliseks.

Õhtu kavalise osa avas T.E. Segakoori esimees S. Preem, tervitades külalisi ja salapäratses järgneva kava ümber, kus olevat Texasest tulnud laulugrupp. Ta tänas juba ette laulukoori liikmeid kava ettevalmistamise ja õhtu korraldamisele kaasaaitamise eest.

Humoorikalt valmistas publikut kavale ette „segamise" koori liige Lisanne Vaher, öeldes, et „täna olla siin ESTO laulupeo peaproov, kus mitmest kirikukoorist ja muust koorist inimesi koos, kes kõik kuuluvad pensionäride koori." Külalisi oli tulnud seekord Texasest ja Oklahomast. Kava algab lauluga „Ma kõndisin vainul" ning lõpeb lauluga „Oklahoma OK".

Lavale tuligi grupp segakoori liikmeid, kes laulsid Meeri Lehesalu juhtimisel „Ma kõndisin vainul". Naiskoor „Kollane Roos" esines Lisanne Vaheri juhtimisel, solistid Oklahomast laulsid dueti ja kava lõppes ühise bravuurse lauluga „Oklahoma OK".

„Kollane Roos" nimelises kooris laulsid seitse „daami", kes väga iseloomulikult suutsid naiselikkust väljendada, kuigi nende kauni riietuse ja mingikorra all olid Otto Pajur, Juhan Kraut, August Nurm, Endel Nagel, Enno Õunapuu, Evald Roos ja Väino Keelmann. Oklahoma solistideks olid Enno Õunapuu ja Tamara Norheim, viimane vastupidiselt meheriietuses.

Saatemuusikat mängisid Uno Kook ja Eric Liigand, lavaseade oli valmistanud F. Tamm, kuna selle koomilise muusikalise lavastseeni oli lavastanud Paul Kristal. Meeste naiselikeks muutja oli Astra Rein.

Koomiline „ooper" võeti naerusui ja tugeva aplausiga vastu. Ainult lilled unustati laval üle andmata, kuid räägiti, et seda olevat tehtud hiljem riietusruumis.

Siis hakkas pidu. V. Gustavsoni orkester mängis tantsumuusikat. Korraldati väga rikkalike võitudega loterii ja pidutseti kevadiselt.

T. E. Segakoori lõbusal laupäevaõhtul esines lauljaist moodustatud koor, külalisteks olid „Teksase lauljad". Pildil tegelaskond enne esinemist, vasakul ees istub kireva kava lavastaja Paul Kristal.
Foto: Vaba Eestlane

wintario

19. aprillil peetud Wintario loterii loosimisel langes 200.000-dollariline peavõit piletile nr. E020668, $25.000 — 020668, samast numbri ees- või lõpuosast oleneb palju väiksemaid võitusid, $100.000 võitsid C898488, E085546 ja B616213, $10.000 — 482097, ja 784549, $1000 — 94982, $100 — 3534, $10 — 870, $50 segijärjekorras numbrid 922429. Nädala müstilise preemiavõidu $10.000 võitsid piletid 248722.

Rootsi suurfirma IKEA tellib mööblit Tallinnast

Rootsi äritegevus Idaga pole olnud tulus, import on olnud palju suurem kui eksport. N. Liidu kaubandusminister Komarov sõlmis Rootsi kaubandusministriga kokkuleppe, mille kohaselt rootsi ettevõtted võivad ärisid teha Leningradis asuva kaubanduskeskusega, samuti otse Baltikumiga. Näiteks importeerib praegu Rootsi muuhulgas mööblit Tallinnast, kuna tellijaks on Rootsis IKEA ettevõtted. Rootsi tõi möödunud aastal N. Liidust kaupu 7 miljardi Rootsi krooni väärtuses ja müüs sinna ainult 2 miljardi väärtuses.

Ameeriklane andis riigisaladusi

ALEXANDRIA — Endine USA armee vastuluure spioon Richard Craig Smith ütles valitsuse uurijaile, et ta müüs saladusi N. Liidule, kuna ta arvas, et venelased on ta topeltagendina töötamise avastanud. Selle tõttu pakkus ta end topeltagendiks karistuse vältimiseks. Ta on kohtu all viiel juhtumil informatsiooni andmise ja umbes kuuel juhtumil USA topelagentide operatsioonide avaldamise kohta, kus USA teenistujad esinesid reetureina õppimaks tundma KGB eesmärke, koosseisu ja töömeetode.

Hr. ENDEL VESKI, Augusti pg., sündinud Ruusmäel.

Teile on kiri kodunt.

Vilma Jaansoo, 69 Radcliffe Cr. London, Ont. Can. N6H 3X3

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

KANGASRIIDE RESTID
väga odavalt
Tel. 429-2386

Riin Rivanool

TV

Ma tean, et teil kõigil on see pildikast olemas. Nimeks olete annud sellele siis televisioon või televiisor või kõige tõenäolisemalt lihtsalt tiivii, eriti kui lapsi juhtub majas olema.

Ja see tiivii kuulub seninähtud kogemuste kohaselt perekonnas esmajärguliste vajaduste hulka. Istub ta kui peletis ristakuti nurgas või seisab serviti seina ääres, aga seal tema on ja oleks otse kohutav, kui ta sealt kaduma peaks. Mida keegi sealt leiab või vaatab, seda peab küsima tiivii sõpradelt endilt; kui vaatajate hulka kuuluksin, annaksin muidugi omapoolseidki seletusi.

Arukeste-omadel ei ole tiiviid. Või õigemini öeldes enne ei olnud, aga nüüd just on. No kuidas see küll juhtus?

Kui nende poiss alles koolis käis, siis öeldi talle alatiseks hoiatuseks: „Ei ole sul vaja tiiviid vahtida, parem õpi või loe midagi!", kuigi Arukeste-omadel sel ajalgi üks ajast-arust must-valge aparaat ikka oli. Nõndasi siis juba põhimõtte ja poisi koolitöö huvides hoidsid kõik tiiviist eemale ja sedasi sai see edaspidiseks juba nagu harjumuseks.

Kui siis aastaid möödus ja igaühe korterisse tekkis vähemalt üks värviline tiivii toanurka, kinkisid sõbrad Augustile üheks ta juubelipäevaks ühiskingitusena tsheki värvilise tiivii ostuks ja kui seda pildiaparaati ikkagi veel Arukeste majja ei tekkinud, siis tehti järgmisel juubelipäeval täpselt samasugune kingitus.

Ei August sellest õpetust võtnud. Mööda läksid jällegi mõned head aastakesed, ei olnud Annikegi seda asja ei ühes ega teises suunas mõjutamas, kuigi ta muidu üsna agar on oma arvamist Augustile peale pressimas.

Kuidas siis see juhtus või millest see tuli ei oska arvatagi, aga ühel päeval, kui Arukeste paar kaubamajas muu asja pärast olema juhtus ja tiivii osakonnast mööda sammus, astus August ilma ringi vaatamata ühe aparaadi juurde ja küsis:

„Kas see on kõige suurema ekraaniga, mis teil on?"

„Seda küll, kui te just kinolina suurust ei taha," teatas müüja üsnagi skeptiliselt ja lootusetult, mille peale August sõrme selle sama pildinäitaja kapi peale tõstis ja ütles:

„Ma võtan selle sama," maksis hämmastunud poesellile arve otsemaid ära ja marssis poest välja.

Jäi sest Annikeselgi suu lahti, mille peale August siiski selgitas:

„See kolask oli väljamüügil, hind alla lastud — sellepärast! Kaua sa ikka ootad kui kõigil teistel on, kingivad muidu viimaks kolmandakski juubeliks värvilise tiivii jaoks raha — kus sa sellega . . ."

Ega te nüüd ei arva, et Arukeste-omad sellest päevast peale aina tiiviid vaatama hakkasid?

Sugugi mitte. Esimesel õhtupoolikul, kui asjamehed tiivii kohale olid seadnud, siis proovisid uued omanikud küll kõik 14 jaama läbi — see ju puha pealtvajutamise nuppudega — aga kuskilt nad midagi mõistlikku ei leidnud. Nii siis läksid nad hoopis oma vana raadioprogrammi juurde tagasi, sellel teatud ja tuntud nupud ja kellaajad ja see hea küll.

Kui siis paar-kolm nädalat mööda läinud oli, lubas August ühel hommikul vahelduseks ka tiivii pealt päevauudiseid kuulama hakata. Nõndasi siis vaatas ta seda teisel, kolmandal ja neljandalgi hommikul, kui Annike alles tõusueelset uinakut tegi.

Ühel hommikul, kui see tiivii terake kõvemini peale jäänud oli, kuulis Annike voodissegi, kuis muusika tagus tra-ta-taa ja tra-ta-taa nagu oleks kuskil päriselt sõda lahti ja väeosad vägevasti kogunemas. Jutuotsast sai Annike siiski üsna varsti aru, et tegemist on hommikvõimlemisega ja rõõmustas:

„No vaata nüüd seda Augustit, teeb salaja iga päev hommikvõimlemist! Vaat, varsti on tal selle moega kõht kadunud ja mees eestpoolt sile ja sirge kui triikimislaud. See annab mehele noorust ja ilu, söögiportsjonigi võib sedasi üsna pea ilma süümepiinata suurendada ja küll see mehe igatpidi erksaks ja agaraks kütab . . ."

Edasi mõtles Annike, et võiks ju ise ka mõne hommikvõimlemise kaasa teha ja kehailu ergutada. Nii kobiski ta voodist välja ja pidas plaani, et Augustile seltsiks turnima minna.

Tarvitses vaid üle ukse tiivii poole vaadata, kui Annike aru sai, et August lamab röötsakile diivanil, silmad omal lausa säramas ja võimlemisest pole hõngugi.

„Noh?" hüüatas Annike. Ilma oma naise poole vaatamata vastas August:

„Näeh, neid hea vaadata! Kenad plikad, pikad sääred, siledad seljad ja õõtsuvad puusad ja riiet — oh! nii vähe seljas . . . Tead, päevauudiseid ei leia ühegi laine pealt üles."

Sellest ajast peale tõuseb Annike koos oma Augustiga vara hommikul üles, otsib välja päevauudised ja vahivad neid siis kahekesi.

Tõesti ei saa öelda, et tiiviist midagi vaadata ei ole või kasu ei saa.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
SOODSAD LAENUD KAASMAALASTELE
Informatsiooniks helistada: 465-4659

KEVADINE ERIPAKKUMINE
PRAEGU, ENNE TÖÖHOOAJA ALGUST VÕITE SAADA MEILT ALUMIINIUMITOOTEID ODAVATE KEVADISTE HINDADEGA!
Alumiiniumist aknad ja uksed
Termoaknad
Aknaluuugid
Välisseinakatted
Räästaalused (soffit & fascia)
Vihmaveerennid
Katused
SOOME ETTEVÕTE
TASUTA EELARVED
PAULI JUPPI ALUMINUM
34 Charles Tupper Dr.
281-1175 - 759-8335
Scarborough
Alcan Building Products Authorized Dealer ALCAN

MÜÜA LEHMASÕNNIKUT
Hea väetis teie aiamaale, puudele, põõsastele, lilledele jne.
Tasuta kojutoomine.
Helistada 466-7366

TASUTA! 1 paar
Wrangler®
JEANS — Saatja maksab tolli,
pakkumine on maksev ainult 30. apr. 84, kui saadate ettemakstud tolliga üle 6-kilose õhuposti paki Eestisse.
SAVE-O-WAY PARCEL SERVICE
A DIVISION OF 547319 ONTARIO LTD.
331 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2M8
Tel. (416) 532-3042
Võtame oma kontoris vastu ka tuliuusi saatja poolt toodud esemeid õhuposti tariifiga saatmiseks:
kuni 6 kg — $50.— 8 kg — $65.— 10 kg — $72.—
7 kg — $58.— 9 kg — $69.—
Tavalise postiga 5 kg — $19.— 10 kg — — $34.—
Kõik pakid on kindlustatud.
HAMILTONIS: 747 Barton St. E. — Tel. 544-3603
Wrangler
Standard kinkepakk: 4 paari „jeans" — 2 naiste ja 2 meeste, õhupostiga — 3 kg. Kõik tollid, pakkimine ja transport makstud. HIND $225.—
Saatke oma rahakaart koos instruktsioonidega meie Toronto kontorisse.
— KOHALETOIMETAMINE GARANTEERITUD —

KEVADINE VÄLJAMÜÜK
20—50% HINNAALANDUST
UUED KEVADMOED

Annel's Shoppe
1093 Victoria Park Ave.
(St. Clair'i juures)
Tel. 759-1341
SUURES VALIKUS:
★ Kleidid ★ Pluusid
★ Seelikud ★ Püksid
kostüümid ja mitmesugused kombinatsioonid
Avatud:
esmasp.-kolmap. 10—6
neljap., reedel 10—9
laup. 9.30—5